

Ideella föreningars villkor 2018

Uppföljning av principerna för det civila samhället

Ideella föreningars villkor 2018

Uppföljning av principerna för det civila samhället

Förord

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för civilsamhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har i uppdrag att ta fram och sprida kunskap om civilsamhällets villkor. Till detta hör att årligen följa upp det civila samhällets villkor utifrån de sex principer som ligger till grund för politiken för det civila samhället. Årets rapport undersöker ideella föreningar och hur olika ideella föreningars villkor skiljer sig åt med fokus på principerna.

Arbetet med rapporten har genomförts inom avdelningen för utredning av Magnus Eriksson (uppdragsansvarig), Amanda Nielsen, Marit Gisselmann och Petter Holmgren. Under arbetet har dialog förts med representanter från ideella föreningar. Myndigheten vill tacka representanterna för deras värdefulla kommentarer under planering och rapportskrivande.

Lena Nyberg, generaldirektör,
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Växjö maj 2019

Innehåll

Sammanfattning	6
1 Inledning	8
1.1 Uppdrag att följa upp det civila samhällets villkor	8
1.2 Fokus på de sex principerna med politiska målsättningar.....	8
1.3 Genomförande och svarsfrekvenser	9
1.4 Läsanvisningar	9
2 Beskrivning av föreningarna.....	10
2.1 En av fyra föreningar är en idrottsförening	10
2.2 Tre av fyra föreningar är verksamma lokalt	11
2.3 De flesta föreningar har mer än hundra medlemmar	12
2.4 Vanligast att uppge att sociala syften är viktiga.....	13
3 Självständighet och oberoende.....	15
3.1 Medlemsavgifter och organisationsbidrag är de vanligaste inkomstkällorna	15
3.2 Vanligare att kommunen än staten bidrar med ekonomiska medel.....	18
3.3 Mindre vanligt att uppdrag från det offentliga utgör en betydande del av föreningarnas verksamhet.....	19
3.4 21 respektive 25 procent rapporterar att en betydande del av deras medel från stat och kommun är styrda.....	20
3.5 En av tre föreningar upplever att deras självständighet begränsas.....	21
3.6 Uppföljning av principen.....	22
4 Dialog	23
4.1 Kontakt och dialog vanligare med kommunen än med staten	24
4.2 Vanligare att man blir lyssnad på än att man upplever att synpunkterna har betydelse.....	25
4.3 Flera olika hinder för en god dialog	26
4.4 Uppföljning av principen.....	28
5 Kvalitet	29
5.1 En av tio föreningar bedömer att de har goda förutsättningar att konkurrera i en upphandling	29
5.2 En knapp tredjedel bedriver verksamhet på uppdrag av det offentliga...	30
5.3 Uppföljning av principen.....	31
6 Långsiktighet	32
6.1 Nio av tio ser positivt på möjligheterna att bedriva verksamhet de närmaste åren	32
6.2 Två av fem anser att bidragssystemets utformning försvårar långsiktig planering.....	33
6.3 Uppföljning av principen.....	34
7 Öppenhet och insyn	35
7.1 En av tre är inte nöjda med insynen i beslut som rör dem	35
7.2 Få föreningar upplever det offentliga krav på insyn som ett problem ...	35
7.3 Uppföljning av principen.....	36
8 Mångfald	37
8.1 Lättare att hitta information om kommunala bidrag	37
8.2 En minoritet har resurser att söka bidrag	38

8.3	Alla grupper deltar i viss utsträckning	38
8.4	Uppföljning av principen.....	39
9	Bedömningar och förslag	41
9.1	Mer kunskap behövs om bidragssystemet till det civila samhället	41
9.2	På sikt behövs ett metodstöd för dialog på lokal och regional nivå	42
9.3	Följ upp insatser för att främja civilsamhällets möjligheter att delta i offentliga upphandlingar.....	43
9.4	Öka långsiktigheten i statlig bidragsgivning	44
9.5	Civilsamhället behöver mer stöd i att söka bidrag	44
9.6	Föreningssamordnare kan verka för civilsamhället i kommuner	45
9.7	Förslag: Ge MUCF i uppdrag att utreda hur nya former av ideellt engagemang påverkar det civila samhället	45
9.8	Förslag: Tillför mer medel att fördela i organisationsbidrag	46
10	Referenser.....	47
Bilagor.....	49
	Bilaga 1 – Metod och genomförande.....	49
	Bilaga 2 – Arbete med referensgrupp	50
	Bilaga 3 – Brev och enkät	52

Sammanfattning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) följer återkommande upp det civila samhällets villkor och politiken för det civila samhället. Enligt myndighetens instruktion ska uppföljningen av civilsamhällets villkor ske årligen och med utgångspunkt i de sex principerna självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald (SFS 2018:1425).

I år genomförs uppföljningen genom en enkät som skickats till 2 100 slumpmässigt utvalda ideella föreningar. Drygt 1 100 föreningar besvarade enkäten.

Syftet med årets rapport är att belysa föreningarnas villkor i relation till principerna och jämföra olika typer av föreningar. Kultur-, idrotts- och intresseorganisationer är de vanligaste huvudsakliga inriktningarna bland föreningarna som svarat på enkäten. Vi undersöker om respektive inriktnings villkor skiljer sig från andra föreningars. Vi undersöker också om villkoren är olika för lokalföreningar som endast är verksamma på lokal nivå och för de som även är verksamma på nationell eller internationell nivå. Arbetet har genomförts i dialog med en referensgrupp bestående av organisationer i det civila samhället. Rapporten är uppdelad i kapitel efter principerna. Resultaten för varje kapitel redovisas i korthet här.

Principen om självständighet och oberoende slår fast att det civila samhället ska ha möjlighet att bedriva verksamhet utan obefogad kontroll eller inblandning av stat, kommun eller region.

- Av de fyra inkomstkällor som flest föreningar uppger är viktiga är det endast projektbidrag som kan påverka verksamhetens innehåll i större utsträckning.
- Mellan 20 och 25 procent av föreningarna uppger att en betydande andel av de medel de får från stat och kommun endast kan användas till särskilda ändamål.

Principen om dialog innebär att besluts- och beredningsprocesser inom alla områden ska omfatta dialog med det civila samhället.

- Kontakt och dialog mellan föreningar och offentliga företrädare är mycket vanligare på kommunal nivå än på statlig och regional nivå.
- Det finns utrymme för förbättring från det offentliga vad gäller tillgänglighet, dialog och transparens i det inflytande föreningar ges i dialogen med det offentliga.

Principen om kvalitet konstaterar att offentligt finansierad verksamhet, oavsett utförare, ska upprätthålla kvalitet. Det finns också ett egenvärde i att en tjänst eller service utförs av en organisation som utgår från en viss värdegrund.

- Få ideella föreningar bedriver verksamhet på uppdrag av stat, region eller kommun. Det är vanligast att föreningar bedriver verksamhet på uppdrag av kommuner.
- Endast en mindre andel av föreningarna bedömer sina möjligheter att konkurrera i upphandling av tjänster som goda. En majoritet uppger att de inte vet om det har goda möjligheter att konkurrera eller ej.

Enligt principen om långsiktighet ska det civila samhället ska ha goda förutsättningar att planera, bedriva och utveckla sin verksamhet långsiktigt.

- De flesta föreningar upplever att förutsättningarna att bedriva sin kärnverksamhet idag och under kommande år är goda. Något färre upplever att de har goda möjligheter att under kommande år utveckla sin verksamhet.
- En relativt stor andel av föreningarna upplever att bidragssystemets utformning gör det svårt för dem att ha en långsiktig planering. En möjlig orsak är att föreningarnas ekonomi varje årsskifte är osäker då de inväntar besked om beviljade bidrag.

Principen om öppenhet och insyn gäller både myndigheter och organisationer. Den betyder att myndigheter ska visa öppenhet och ge det civila samhället insyn i processer som rör beslutsfattande och att organisationer som mottar bidrag bör uppvisa öppenhet och ge det offentliga möjlighet till insyn i verksamheten.

- Drygt en tredjedel av föreningarna anser inte att de har tillräcklig insyn i politiska beslutsprocesser som rör deras verksamhet, medan en nästan lika stor andel anser att möjligheten till insyn är god.
- Det stora flertalet föreningar anser inte att det offentliga krav på insyn i deras verksamhet är problematisk.

Principen om mångfald slår fast att det civila samhället bör präglas av mångfald. Detta innebär dels att det är önskvärt att det finns en mångfald av verksamma aktörer inom olika samhällsområden, dels att det civila samhället bör avspegla och omfatta människor från olika delar av befolkningen. En förutsättning för mångfald är bidragssystemets tillgänglighet och vilka resurser föreningar upplever att de har för att söka bidrag.

- Mindre än hälften av föreningarna uppger att det är lätt att hitta information om bidrag som finns att söka, det gäller särskilt statliga bidrag. Flertalet föreningar uppger dessutom att de saknar resurser för att söka bidrag.
- Resultaten kan tolkas som att de grupper vi följer upp alla deltar i det civila samhället i viss utsträckning. I vilken utsträckning detta motsvarar dessa gruppers andel av Sveriges befolkning är svårt att bedöma.

Rapportens avslutande kapitel inleds med bedömningar om viktiga områden att följa, stöd som kan vidareutvecklas och bedömningar om var det behövs mer kunskap. Slutligen presenteras nedanstående förslag.

- Ge MUCF i uppdrag att utreda hur nya former av ideellt engagemang påverkar det civila samhället.
- Tillför mer medel att fördela i organisationsbidrag.

1 Inledning

I det här kapitlet beskriver vi bakgrunden till uppdraget och ger en introduktion till studien. Efter det beskrivs rapportens upplägg.

1.1 Uppdrag att följa upp det civila samhällets villkor

Det övergripande målet för den statliga civilsamhällespolitiken är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har i uppdrag att verka för att detta mål förverkligas. Det gör myndigheten bland annat genom att fördela bidrag till civilsamhällesorganisationer och forskningsbidrag till studier om det civila samhället. Myndigheten samverkar även med andra myndigheter och är ett kunskapsstöd för det civila samhället. MUCF har också i uppdrag att ta fram och sprida kunskap om det civila samhället. Denna rapport utgör en del av arbetet som myndigheten gör på detta område.

Begreppet det civila samhället syftar i svensk politik på ”en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen” (Prop. 2009/10:55, s. 28). Det som skiljer organisationer inom det civila samhället från vinstdrivande aktörer är just att deras syfte huvudsakligen är ideellt. Tidigare användes ofta begreppet folkrörelser då man diskuterade civilsamhällets organisationer, vilket inte på samma sätt fångar in bredden i det civila samhället.

Det civila samhället omfattar både en formaliserad del som består av organisationer, och en icke-formaliserad del som istället består av olika slags mer lösa sammanslutningar och nätverk (Prop. 2009/10:55, SOU 2016:13). Enligt en skattning från SCB finns det ungefär 251 000 organisationer i det civila samhället (SCB 2018a). Dessa organisationer kan delas upp i olika former, där den vanligaste är ideell förening. Ideella föreningar kan ha en mängd olika inriktningar och syften med sin verksamhet och varierar i storlek. De kan vara alltifrån en lokal kultur- eller hembygdsförening till större riksorganisationer som Scouterna, RFSL eller Amnesty. Andra vanliga associationsformer inom det civila samhället är trossamfund, som till exempel Svenska kyrkan, och samfällighetsföreningar som bildas för att förvalta gemensam egendom.

1.2 Fokus på de sex principerna med politiska målsättningar

Enligt myndighetens instruktion ska uppföljningen av civilsamhällets villkor ske årligen och med utgångspunkt i sex principer som slår fast målsättningar inom olika områden. Dessa är principerna självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald (SFS 2018:1425). Årets studie har uppföljningen av dessa principer i fokus.

Sedan 2012 har uppföljningen genomförts genom en enkätundersökning riktad till det civila samhällets organisationer. I år har enkäten riktats till ideella föreningar, som utgör en stor del av civilsamhällets organisationer. Rapporten lyfter fram några av de vanligaste

inriktningarna: kultur-, idrotts- och intresseorganisationer. Vi undersöker även eventuella skillnader mellan ideella föreningar som uteslutande bedriver verksamhet på lokal nivå och lokalt verksamma föreningar som även uppger att de är verksamma på nationell eller internationell nivå.

1.3 Genomförande och svarsfrekvenser

Detta avsnitt är en översiktlig beskrivning av undersökningens genomförande. En mer detaljerad text finns som bilaga i rapporten, där även enkäten återfinns. Utöver bilagan finns också ett appendix med kompletterande tabeller på www.mucof.se.

Undersökningen gjordes genom en enkät som skickades till 2 100 slumpmässigt utvalda ideella föreningar, som enligt Företagsregistret varit ekonomiskt aktiva¹ under året. Enkäten gick att besvara från första veckan i november 2018 till första dagarna i februari 2019. 1 161 besvarade enkäter inkom, varav 291 via webben och övriga i pappersform. Det motsvarar 56 procent av föreningarna i urvalet.

De flesta av de som besvarar enkäten sitter i föreningens styrelse, varav de flesta är ordförande/vice ordförande. Ungefär en av fyra svarande uppger att de är anställda av föreningen.

Under arbetet med undersökningen har vi haft dialog med representanter för organisationer i civilsamhället. Dialogen rörde de frågor som ställdes till civilsamhället i enkäten och i ett senare skede de preliminära resultaten.

Endast de mest centrala resultaten visas i figurer och tabeller. I ett appendix, tillgängligt på www.mucof.se, finns kompletterande tabeller. Vi diskuterar och visar skillnader mellan olika typer av föreningar enbart när dessa är statistiskt signifikanta, det vill säga när resultaten med 95 procents säkerhet inte beror på slumpen.

1.4 Läsanvisningar

Kapitel 2 handlar om föreningarnas sammansättning.

Kapitel 3 handlar om principen självständighet och oberoende.

Kapitel 4 handlar om principen dialog.

Kapitel 5 handlar om principen kvalitet.

Kapitel 6 handlar om principen långsiktighet.

Kapitel 7 handlar om principen öppenhet och insyn.

Kapitel 8 handlar om principen mångfald.

I det nionde och avslutande kapitlet presenteras myndighetens bedömningar och förslag.

¹ I SCB:s företagsregister anses en förening verksam (aktivt) om det är moms- eller arbetsgivarregistrerat hos Skatteverket.

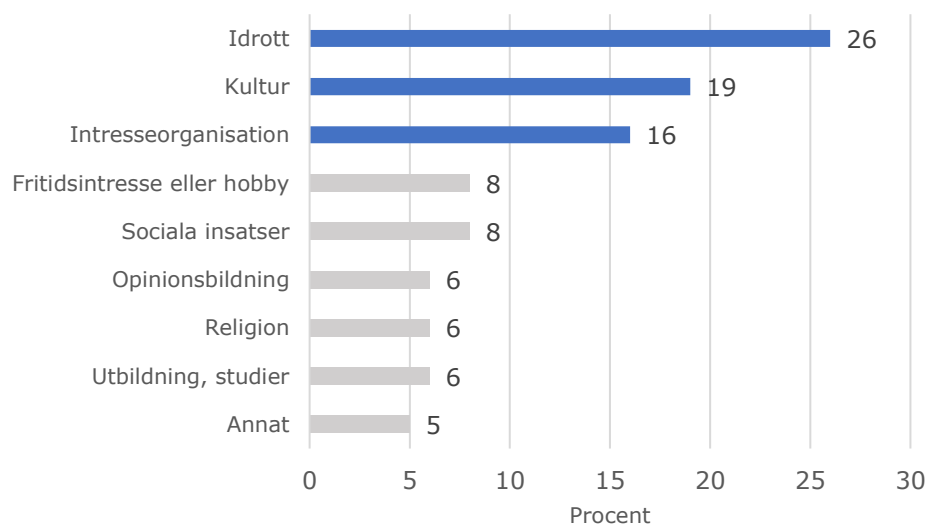
2 Beskrivning av föreningarna

Det här kapitlet handlar om de ideella föreningarnas egenskaper. De vanligaste inriktningarna är idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer för en viss grupp i samhället. Dessa tre vanligaste inriktningarna följer vi upp genom de kommande kapitlen för att undersöka i vilken omfattning de skiljer sig åt. Resultat är även framtagna för de resterande inriktningarna och återfinns i appendix på webben.

De flesta föreningarna är enbart verksamma på lokal nivå, även om många också är verksamma på nationell eller internationell nivå. I de kommande kapitlen följer vi upp föreningar med verksamhet enbart på lokal nivå och jämför deras villkor med föreningar verksamma också på nationell eller internationell nivå.

2.1 En av fyra föreningar är en idrottsförening

I årets studie har vi frågat vilken inriktning de ideella föreningarna har. Den vanligaste huvudsakliga inriktningen som uppges är idrott, följt av kultur och föreningar som uppger att de är en intresseorganisation för en viss grupp i samhället.

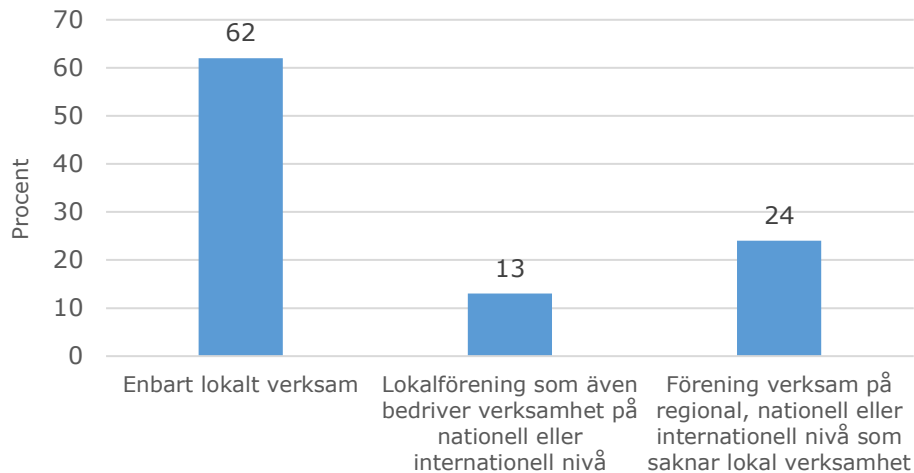

Figur 2.1 "Vilken huvudsaklig inriktning har er organisation?" Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

2.2 Tre av fyra föreningar är verksamma lokalt

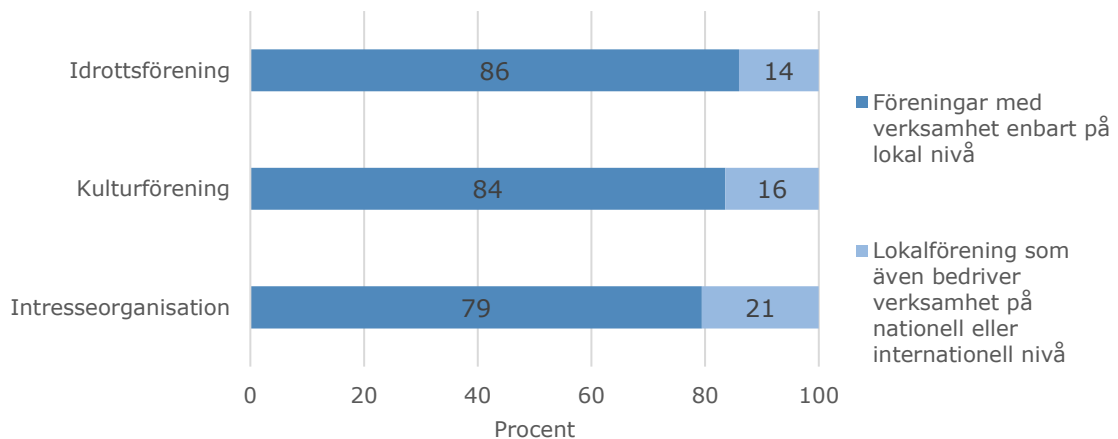
I enkäten anger föreningarna på vilken eller vilka nivåer de är verksamma². Resultaten visar att de flesta föreningar bedriver verksamhet på lokal nivå, men ungefär 24 procent saknar sådan verksamhet. En del av föreningarna med lokal verksamhet bedriver också verksamhet på nationell eller internationell nivå³.

Figur 2.2 Andel föreningar som bedriver verksamhet på respektive nivåer. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

När vi undersöker lokalföreningar med olika inriktning ser vi att det är vanligare bland intresseorganisationer att även ha verksamhet på nationell nivå, än för idrotts- eller kulturföreningar (fig. 2.3).

Figur 2.3 Andel av idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer utifrån vilken nivå de bedriver verksamhet. Procent.

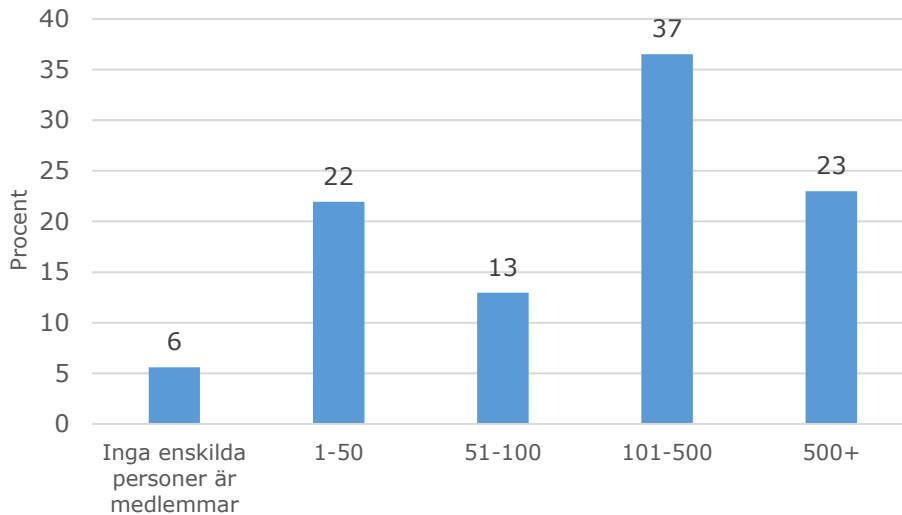
Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

² Frågan i enkäten lyder: "På vilken nivå är er organisation verksam?" Svarsalternativen var: lokal eller kommunal nivå, regional eller länsnivå, nationell nivå eller internationell nivå.

³ En del föreningar har verksamhet på både nationell och internationell nivå, men för enkelhetens skull skriver vi nationell eller internationell nivå.

2.3 De flesta föreningar har mer än hundra medlemmar

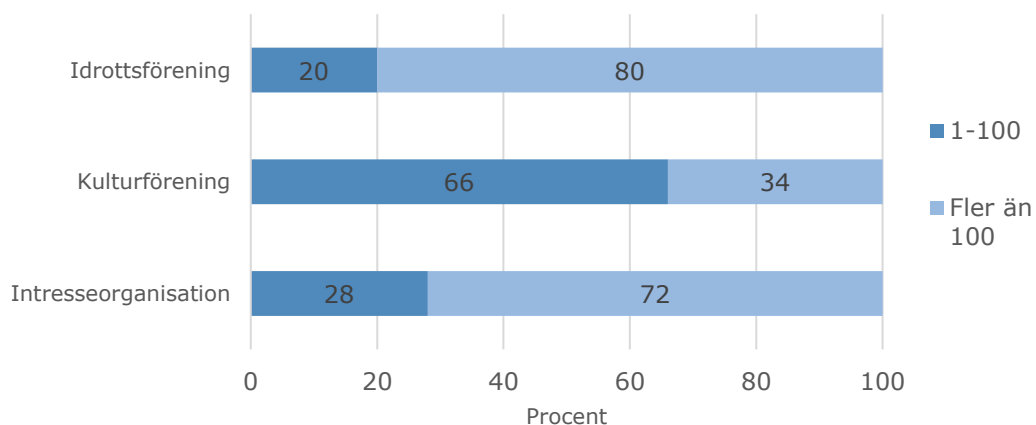
Utifrån den kategorisering vi har gjort har de flesta föreningar mellan en- och femhundra medlemmar (fig. 2.4). De flesta föreningar har över hundra medlemmar. Föreningar som saknar enskilda personer som medlemmar kan istället samla förbund eller paraplyorganisationer, det vill säga de har andra föreningar som medlemmar.

Figur 2.4 "Hur många enskilda medlemmar har er organisation?" Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

De flesta idrottsföreningar och intresseorganisationer består av fler än 100 enskilda medlemmar (fig. 2.5). Bland kulturföreningar är det betydligt vanligare att ha mindre än hundra medlemmar, men även bland dessa är det en dryg tredjedel som har ett medlemsantal som överstiger hundra.

Figur 2.5 Andel av idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer som har färre eller fler än 100 enskilda personer som medlemmar. Procent

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

2.4 Vanligast att uppge att sociala syften är viktiga

De tre vanligaste syften som föreningarna uppger som ganska eller mycket viktiga är alla sociala syften: att främja sociala relationer, fungera som mötesplats och att bedriva en verksamhet som tar ett socialt ansvar (fig. 2.6). På fjärde plats kommer att främja människors hälsa. De minst vanliga syftena är ge service eller utföra välfärdstjänster, påverka politiskt beslutsfattande och att arbeta för en viss grups rättigheter.

Figur 2.6 "Hur viktiga är följande syften för er organisations verksamhet?" Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

Skillnader i vilka syften som är vanliga bland de olika inriktningarna
Sociala syften är viktiga för föreningar oavsett inriktning, även för idrotts-, kultur- och intresseorganisationer. Här beskrivs vilka övriga syften de oftast uppger. Bland idrottsföreningar är de vanligaste syftena (utöver de sociala) att främja människors hälsa (93 procent), verka för jämställdhet (72 procent) och att främja människors organisering i föreningar (71 procent). Bland kulturföreningar är det generellt sett en mindre andel som uppger att övriga syften är viktiga. Den vanligaste är att de vill verka för jämställdhet (53 procent), stärka människors demokratiska värderingar och förmågor (51 procent) samt främja människors hälsa (51 procent). Möjligen påverkas svaren bland kulturföreningar

av att det saknas svarsalternativ som passar dem bra. Bland intresseorganisationerna är det istället flera alternativ som uppfattas som viktiga av många. De vanligaste är: Förbättra livsvillkoren för våra medlemmar (78 procent), främja människors hälsa (74 procent), påverka politisk debatt och beslutsfattande (72 procent), främja människors organisering i föreningar (65 procent) och verka för jämställdhet mellan kvinnor och män i samhället (65 procent).

3 Självtändighet och oberoende

Principen om sjelvtändighet och oberoende slår fast att det civila samhället ska ha möjlighet att bedriva verksamhet utan obefogad kontroll eller inblandning av stat, kommun eller region. Det är framför allt genom denna princip som det civila samhällets centrala betydelse för demokratin kommer till uttryck. Det är från ett demokratiskt perspektiv viktigt med sjelvtändiga organisationer i det civila samhället som granskar den offentliga sektorn och bevakar olika gruppers intressen.

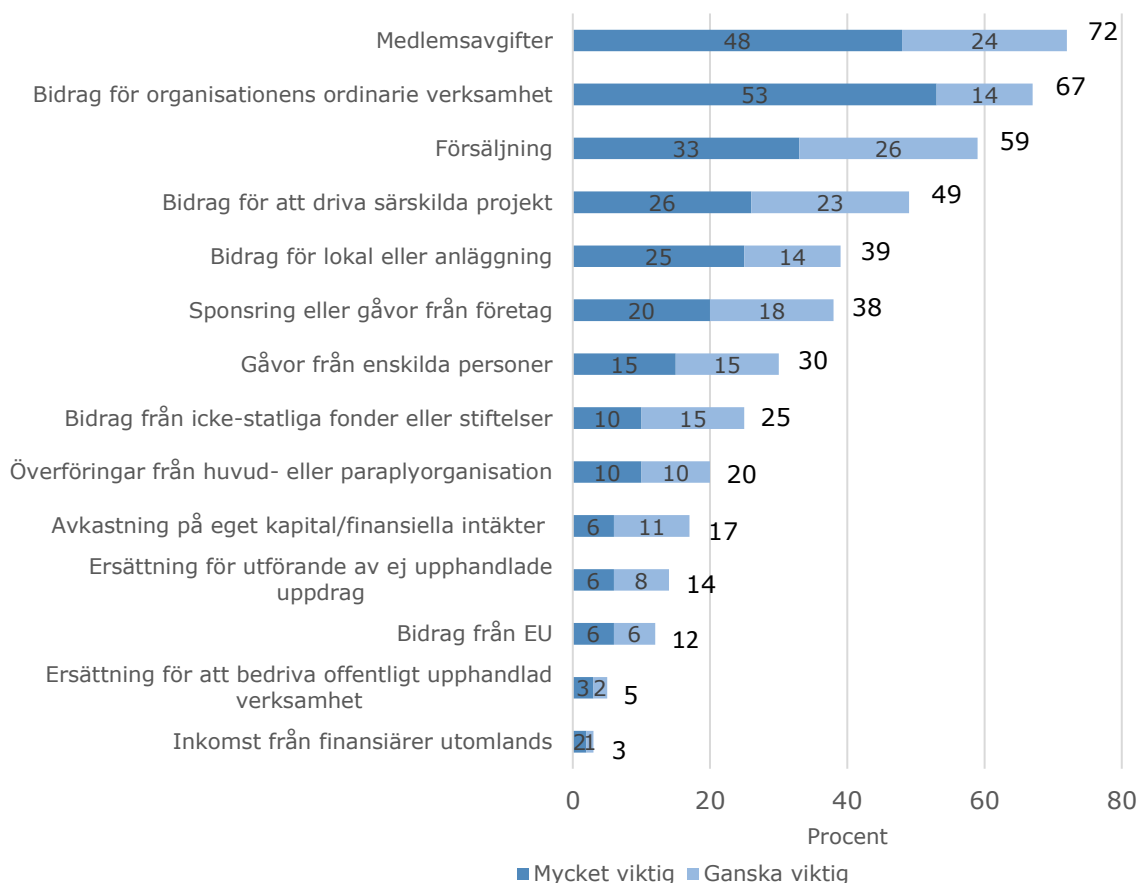
I uppföljningen av principen blir det framförallt relevant att undersöka den statliga styrning som görs via bidrag. I propositionen nämns att styrda bidrag inte bör dominera över generella bidrag vars användande organisationer själva kan styra över. Även uppdragsverksamhet måste följas upp. Stat, kommuner och regioner har ett intresse av det civila samhället som utförare av olika tjänster som annars utförs inom den offentliga sektorn. Men om uppdrag till det civila samhällets organisationer blir omfattande i relation till mer villkorslöst stöd riskerar det att inkräkta på organisationernas sjelvtändighet och oberoende (Prop. 2009/10:55).

I enkäten följs principen upp genom flera frågor om de ideella föreningarnas inkomstkällor och hur stor del av offentligt stöd som är bundet till särskilda ändamål. Till detta kommer frågor om hur de upplever att krav och förväntningar från bidragsgivaren påverkar deras möjlighet att sjelvtändigt bedriva verksamhet.

Resultaten visar att för det stora flertalet av föreningar bör det finnas goda möjligheter att agera sjelvtändigt och oberoende. Av de fyra vanligaste inkomstkällor som föreningar anser är viktiga är det endast projektbidrag som kan påverka verksamhetens innehåll i större utsträckning. Men även om situationen är positiv för det stora flertalet framkommer indikationer på begränsningar. Mellan 20 och 25 procent av föreningarna anger att en betydande del av deras intäkter från stat eller kommun endast kan användas till särskilda projekt eller ändamål. En av tre med offentlig finansiering uppger också en viss begränsning av sjelvtändighet och oberoende.

3.1 Medlemsavgifter och organisationsbidrag är de vanligaste inkomstkällorna

När vi studerar alla föreningar som har svarat på enkäten framkommer mångfalden i finansiering av ideella föreningar (fig. 3.1). De inkomstkällor som föreningarna oftast uppger som ganska eller mycket viktiga inkomstkällor är medlemsavgifter, försäljning och bidrag. Dessa inkomstkällor anges som mycket eller ganska viktiga av hälften av de svarande föreningarna. Det är dubbelt så vanligt att uppge att organisationsbidrag är mycket viktigt jämfört med projektbidrag.

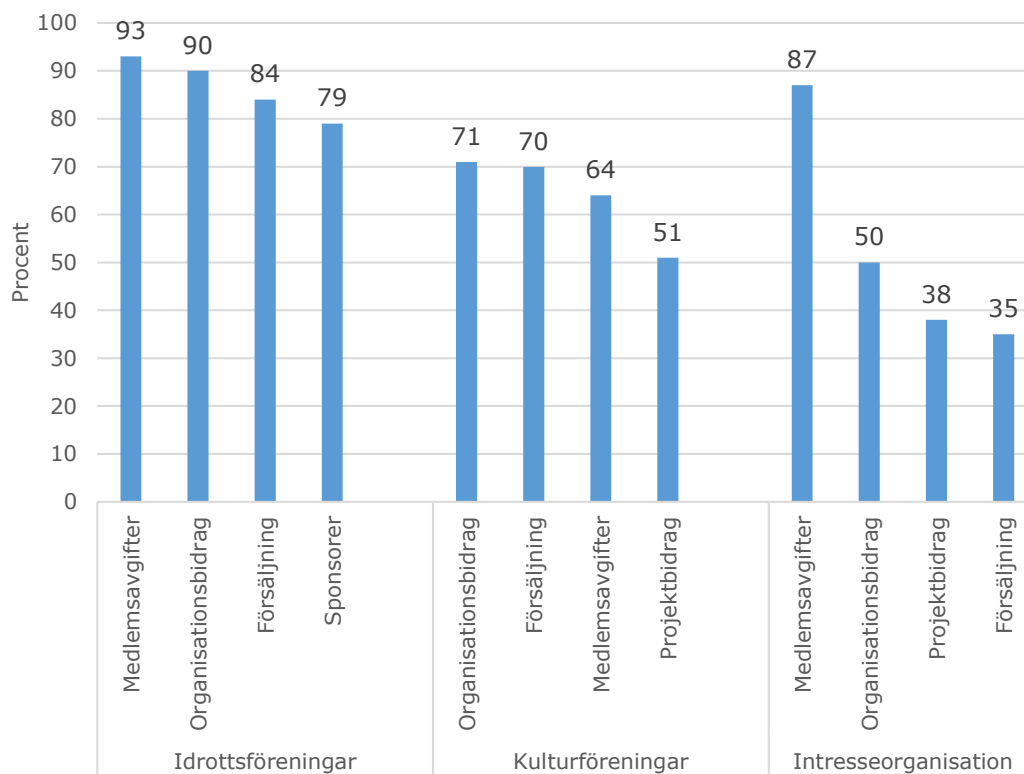

Figur 3.1 "Hur viktiga är följande inkomstkällor för er verksamhet?" Andel som svarar ganska eller mycket viktig. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

Betydelsen av olika inkomstkällor varierar

När vi undersöker vikten av olika inkomstkällor för föreningar med olika inriktning framkommer ganska stora skillnader (fig. 3.2). Bland idrottsföreningar uppger drygt 90 procent medlemsavgifter och organisationsbidrag som viktiga inkomstkällor, men försäljning och sponsring är nästan lika vanliga. För idrottsföreningar är det alltså ett flertal olika inkomstkällor som för de flesta är viktiga. En mindre andel av kulturföreningar uppger de inkomstkällor som totalt sett är vanliga. Även för dessa är medlemsavgifter och organisationsbidrag, försäljning och medlemsavgifter i topp fyra, men den fjärde är istället projektbidrag. Intresseorganisationer skiljer sig från de andra på så sätt att en enda inkomstkälla, medlemsavgifter, är betydligt vanligare att ange som viktig än de övriga. Medlemsavgifter och försäljning är vanligare som viktiga inkomstkällor bland föreningar enbart verksamma lokalt än bland de som även är verksamma på nationell eller internationell nivå. Bland de senare är bidrag från EU, bidrag för att driva projekt samt avkastning på eget kapital vanligare inkomstkällor än bland föreningar med enbart lokal verksamhet.

Figur 3.2 De fyra vanligaste inkomstkällorna som varje inriktning uppger som ganska eller mycket viktig. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

Intäkter från stat och region vanligare bland föreningar som är verksamma på fler nivåer

Idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer skiljer sig inte från andra föreningar i denna fråga. Det är dock vanligare att uppge intäkter från stat och region bland lokalföreningar som även bedriver verksamheter på nationell eller internationell nivå än bland föreningar enbart verksamma lokalt.

Bidrag från offentliga aktörer

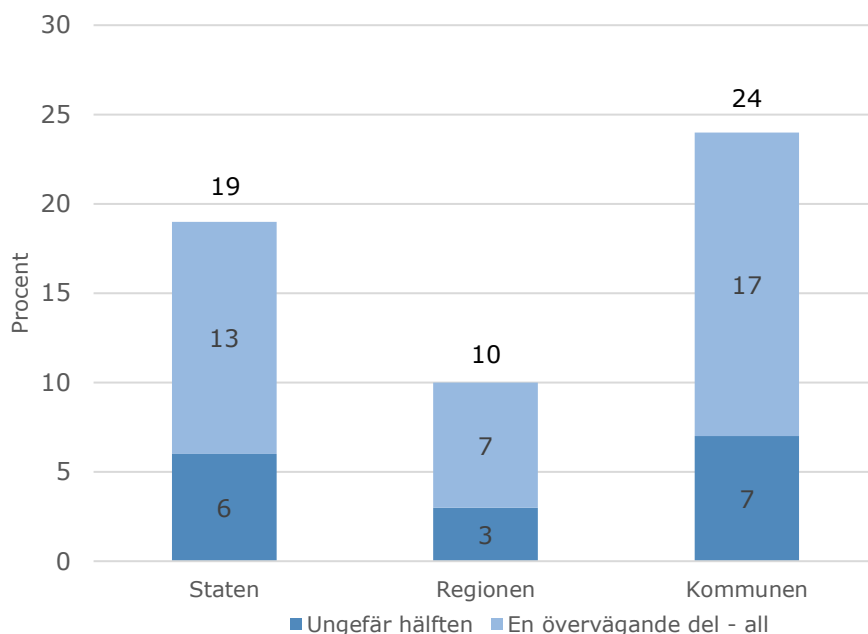
Den offentliga bidragsgivningen är svår att överskåda då det handlar om flera olika bidragsformer som hanteras av en rad olika aktörer (statliga myndigheter, regioner, kommuner samt EU). Den svenska staten betalar årligen ut statsbidrag via ett trettiotal myndigheter samt ett fåtal andra aktörer med förvaltningsuppgifter. Till dessa hör bland annat Svenskt friluftsliv, Folkbildningsrådet och Riksidrottsförbundet.

Bidrag till organisationer i det civila samhället brukar delas in i generella och riktade. Till de generella bidragen räknas organisations- och verksamhetsbidrag. Dessa är mer långsiktiga och syftar till att stödja organisationernas existens och ordinarie verksamhet. Riktade bidrag betalas ut tillfälligt för kortare insatser. Projektbidrag är en vanlig form av riktat bidrag (Skr. 2017/18:246). År 2017 fördelades sammanlagt ca 14,2 miljarder till det civila samhället och de generella bidragens del av statsbidragen uppgick till 88 procent (Prop. 2018/19:1).

3.2 Vanligare att kommunen än staten bidrar med ekonomiska medel

Bidrag från det offentliga är en viktig inkomstkälla för många ideella föreningar, vilket beskrivs i tidigare avsnitt. En majoritet av föreningarna, 62 procent, uppger att de har någon form av intäkter från kommunen. En betydligt mindre andel, 42 respektive 28 procent, uppger att de har intäkter från staten eller regionen. Vid uppföljning av självständighet och oberoende är det dock viktigare att undersöka om en betydande del av föreningarnas ekonomiska medel utgörs av offentlig finansiering. Ju större del av deras intäkter som kommer från offentlig finansiering, desto mer ökar risken att deras självständighet och oberoende kan påverkas.

Det är vanligare att föreningar uppger att en betydande del, i betydelsen hälften eller mer, av deras intäkter kommer från kommunen jämfört med från stat eller region (fig. 3.3). Nästan en av fem föreningar uppger dessutom att en övervägande del eller mer av deras intäkter kommer från kommunen. De olika typer av föreningar vi belyser i rapporten avviker inte från hur föreningar i allmänhet svarar.

Figur 3.3 "Hur stor andel av er organisations årliga intäkter kommer från stat, region eller kommun?" Andel som uppger ungefär hälften, en övervägande del eller enda inkomstkälla. De två senare redovisas tillsammans. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

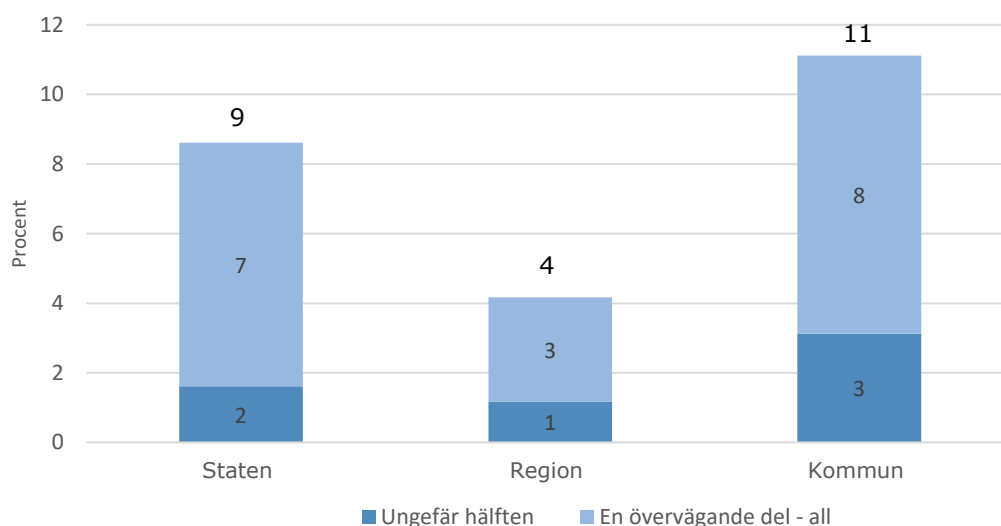
3.3 Mindre vanligt att uppdrag från det offentliga utgör en betydande del av föreningarnas verksamhet

Som vi visat i figur 3.1 är det en mindre andel av föreningarna som uppger att ersättning för upphandlade eller andra offentliga uppdrag är en viktig inkomstkälla. Av föreningarna uppger 5 procent att ersättning för att bedriva offentligt upphandlad verksamhet är en viktig inkomstkälla medan 14 procent uppger att ersättning för utförande av ej upphandlade uppdrag är viktigt.

I figur 3.4 visas andelen som uppger att en del av verksamheten bedrivs på uppdrag av det offentliga. Här bekräftas att uppdragsverksamhet inte utgör en betydande del av verksamheten för de flesta föreningar. Ungefär en tiondel uppger att mer än hälften av verksamheten bedrivs på uppdrag av kommunen. Något färre uppger att mer än hälften av verksamheten bedrivs på uppdrag av stat eller region.

Vanligare bland föreningar verksamma på fler nivåer att bedriva uppdragsverksamhet

Idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer svarar i princip på samma sätt som andra föreningar i denna fråga. Det är dock något mindre vanligt bland idrottsföreningar än andra att uppge att en betydande del av deras verksamhet bedrivs på uppdrag av staten. Däremot framträder vissa skillnader mellan föreningar som uteslutande är verksamma på lokal nivå och de som även bedriver verksamheter på andra nivåer. De senare uppger i större utsträckning att en betydande del av deras verksamhet bedrivs på uppdrag av stat eller region.

Figur 3.4 "Hur stor del av verksamheten i er organisation bedrivs på uppdrag av stat, region eller kommun?" Andel som uppger ungefär hälften, en övervägande del eller all verksamhet. De två senare redovisas tillsammans. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

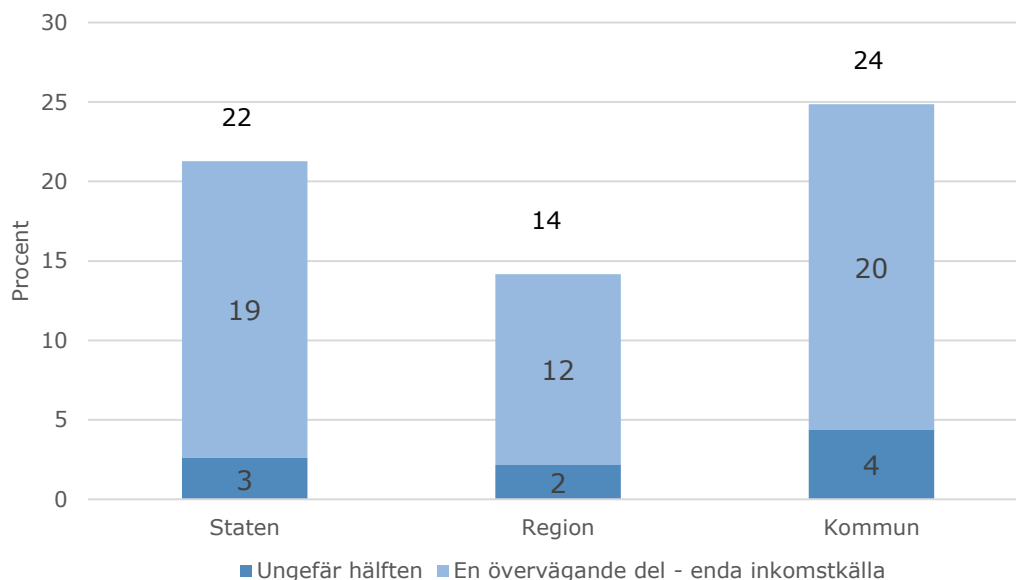
3.4 21 respektive 25 procent rapporterar att en betydande del av deras medel från stat och kommun är styrda

I enkäten frågar vi hur stor del av de ekonomiska medel som föreningarna får från det offentliga som endast kan användas till särskilda ändamål eller projekt. Offentliga medel kan omfatta både bidrag och ersättning för uppdrag. Här är vi intresserade av om en betydande del, i betydelsen hälften eller mer, endast kan användas för särskilda ändamål. Ju större del av de offentliga medlen som är styrda, desto mer riskerar föreningarna att kompromissa med sitt oberoende och sin självständighet.

En av fyra föreningar uppger att en betydande del av deras intäkter från kommunen endast är avsedda för särskilda ändamål (fig. 3.5). En något mindre andel uppger detta för intäkter från staten. Det är mindre vanligt att uppge att en betydande del av regionala medel är avsedda för ett särskilt ändamål.

Dubbelt så många föreningar verksamma på fler nivåer har öronmärkta medel

Idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer svarar på samma sätt som andra föreningar i denna fråga. Återigen framträder däremot vissa skillnader mellan föreningar som uteslutande är verksamma på lokal nivå och de som även bedriver verksamheter på nationell eller internationell nivå. Bland de senare är det ungefär dubbelt så många som uppger att en betydande andel av de medel de får från region och stat är öronmärkta.

Figur 3.5 "Hur stor andel av de ekonomiska medel ni får från stat, region eller kommun kan endast användas till särskilda projekt eller ändamål?" Andel som uppger ungefär hälften, en övervägande del eller enda inkomstkälla. De två senare redovisas tillsammans. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

3.5 En av tre föreningar upplever att deras självständighet begränsas

Resultaten från studien visar att majoriteten av de föreningar som finansieras av offentliga medel⁴ inte upplever att deras självständighet och oberoende påverkats. Ungefär var tredje förening uppger dock att de upplevt någon form av begränsat oberoende. De flesta föreningar som uppger att de begränsats menar dock att detta skett i förhållandevis liten utsträckning. Endast fem procent av föreningarna uppger att offentlig finansiering inneburit en begränsning i ganska eller mycket stor utsträckning. Idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer svarar i princip på samma sätt som andra föreningar i denna fråga.

”Det är svårt när många bidrag kräver projektbaserad verksamhet. [...] Onödig energi behöver läggas på att göra om ordinarie verksamhet till projekt för att organisationen ska kunna överleva.”

Förening med inriktning mot sociala insatser

I enkäten ställs också en öppen fråga där föreningarna själva kan formulera eventuella begränsningar av självständighet eller oberoende och 28 föreningar beskrev sådana erfarenheter.⁵ Även om få föreningar själva formulerat upplevelser av begränsningar har vi valt att redovisa några exempel som förmedlats då det ger en fördjupad kunskap om hur föreningar kan uppleva hur förväntningar från det offentliga påverkar verksamheten.

Föreningar påtvingas perspektiv och krav som upplevs irrelevanta

En del föreningar uppger att de påtvingas perspektiv och krav som inte uppfattas som relevanta för den egna verksamheten. Det rör sig i påfallande hög grad om föreningar verksamma inom kultursektorn. I några fall handlar det om föreningar som uttrycker att bidragsgivarens nyttoorienterade perspektiv krockar med den konstnärliga verksamheten. I andra fall handlar det om föreningar som uttrycker att bidragsgivare ställer krav på representation och aktivt arbete med mångfaldsfrågor som inte upplevs som relevanta eller rimliga utifrån den verksamhet föreningen bedriver.

Föreningarnas anpassning kan vara negativt för verksamheten

En del föreningar uppger att de på varierande sätt anpassat sig till olika bidragsgivares krav och förväntningar och att detta påverkat deras verksamhet på ett negativt sätt. Bland svaren finns bland annat föreningar som uppger att de omvandlat sin verksamhet så att den bedrivs i projektform eller som uppdragsverksamhet eftersom det krävs för att verksamheten ska kunna finansieras. Utöver sådan anpassning finns det också föreningar som uppger att de utövar självcensur eftersom de uppfattar att det krävs för att inte stöta sig med bidragsgivare.

”Det är mer en fråga om självcensur och oro för hur ett tema kan uppfattas. Det offentliga samtalet (och det informella på sociala medier, samt medias rubriksättningar) inbjuder inte till kritik eller öppen debatt.”

Kulturförening

⁴ Det var 24 procent som svarar att de inte finansierades av offentliga medel och de ingår därför inte i redovisningen.

⁵ Endast 308 föreningar (av 1161) besvarade frågan. Av de inkomna svaren var det förhållandevis många som inte förhöll sig till frågeställningen eller var svåra att tolka. Ett antal föreningar uttryckte i sina svar vidare att de inte visste eller att frågan inte är aktuell för dem. Sammanlagt rör detta 101 svar, dvs. drygt en tredjedel av de inkomna svaren. Utöver dessa svar uttrycker mer än hälften, 179 föreningar, att de inte upplevt några begränsningar. Inga av dessa svar redovisas här.

3.6 Uppföljning av principen

Principen om självständighet och oberoende slår fast att det civila samhället ska ha möjlighet att bedriva verksamhet utan obefogad kontroll eller inblandning av stat, kommun eller region. I uppföljningen av principen blir det därför relevant att undersöka omfattningen av stödet från offentliga finansörer samt hur stor del av detta som utgörs av styrda bidrag eller intäkter från uppdragsverksamhet. Bidrag och uppdrag kan medföra villkor och begränsningar för föreningarnas verksamhet. Ju större föreningarnas beroende av offentlig styrd finansiering är, desto mer ökar risken för att det kan leda till begränsningar av självständighet och oberoende.

Resultaten visar att det stora flertalet av föreningar bör ha goda möjligheter att agera självständigt och oberoende. Bland de fyra inkomstkällor som flest föreningar uppger som viktiga är två bidrag. Övriga två inkomstkällor, medlemsavgifter och försäljning, är inkomster som föreningarna själva styr över. I propositionen uttrycker regeringen att det är angeläget att det finns goda förutsättningar att bedriva sådan näringsverksamhet som görs för att bidra till egenfinansiering. Att dessa inkomstkällor är viktiga går alltså i linje med regeringens intentioner. Fler föreningar uppger vidare att organisationsbidrag är en viktig inkomstkälla jämfört med projektbidrag. Även detta kan ses som positivt för föreningarnas självständighet eftersom organisationsbidragen inte styr verksamhetens inriktning i samma utsträckning som projektbidragen.

Endast ungefär var tionde förening uppger att deras verksamheten till hälften eller mer består av uppdrag från det offentliga. Det är vidare endast en mindre andel av föreningarna som uppger att ersättning för uppdrag är en viktig inkomstkälla. Sammantaget är det ungefär en fjärdedel av föreningarna som uppger att de får en betydande del av sina intäkter från kommunen, varav de flesta uppger en övervägande del eller mer. En något mindre andel av föreningarna uppger att de får en betydande del av sina intäkter från staten. Dessa intäkter kan vara både bidrag av olika slag och intäkter från uppdragsverksamhet. Sammanfattningsvis är intäkter från det offentliga viktiga för många föreningar. För en del är dessa intäkter dessutom absolut nödvändiga för att föreningen ska kunna bedriva sin verksamhet. Dessa föreningar är sannolikt väldigt sårbara för förändringar i regelverk eller bidragsnivåer. Även om studiens resultat pekar mot att offentlig finansiering inte innebär en inskränkning av självständighet och oberoende för det stora flertalet föreningar finns det vissa indikatorer på att begränsningar förekommer. Ungefär en fjärdedel av föreningarna uppger att hälften eller mer av de medel de får från kommunen endast kan användas till särskilda projekt eller ändamål. Ungefär en femtedel anger detsamma för medel de får från staten. Vidare uppger en av tre föreningar att de upplever någon grad av begränsning av offentlig finansiering. I svaren på den öppna frågan beskriver föreningar olika exempel på vad de uppfattar som negativa konsekvenser. Det handlar bl.a. om att föreningar upplever att de styrs att bedriva verksamhet under andra former än de skulle vilja och om att de uppfattar att de tvingas ägna sig åt självinsur för att inte stöta sig med bidragsgivare. Det går utifrån den låga svarsfrekvensen på denna fråga inte att dra några slutsatser om hur vanliga denna typ av erfarenheter är eller om det är vissa typer av föreningar som upplever svårigheter. För att få en större kunskap om hur det ser ut för föreningar med olika inriktning och storlek krävs fördjupade analyser.

4 Dialog

Principen om dialog slår fast att besluts- och beredningsprocesser inom alla områden bör omfatta dialog med det civila samhället. Syftet med dialogen är att bredda och fördjupa beslutsunderlag och bidra till att skapa ömsesidig förståelse och förtroende. I propositionen framhålls vikten av att låta de som berörs av beslut komma till tals och hävda sina rättigheter och intressen, antingen själva eller genom sina intresseorganisationer. För att det ska fungera uttrycks i propositionen att formerna för dialogerna ”bör vara öppna, återkommande och präglas av ett inkluderande förhållnings- och arbetssätt” (Prop. 2009/10:55, s 56).

I enkäten följs principen upp genom frågor om former av kontakt med offentliga företrädare samt föreningarnas upplevelse av denna. Inte alla former av kontakt medför nödvändigtvis en dialog. Däremot kan alla former av kontakt skapa eller motverka ömsesidig förståelse och förtroende. Vi ställer också en öppen fråga där föreningarna själva kan formulera vilka möjligheter och hinder de ser för dialog med det offentliga.

Resultaten visar att kontakt och dialog mellan föreningar och offentliga företrädare är mycket vanligare på kommunal nivå, än på statlig och regional nivå. Dessutom framkommer att många föreningar är nöjda med det bemötande de får av offentliga företrädare, även om relativt många upplever att deras synpunkter inte har betydelse för de beslut som fattas. Många föreningar uttrycker en önskan att föra en dialog med det offentliga, men flertalet uttrycker att de ser hinder för en sådan. Föreningar pekar på ett antal förbättringsområden, såsom bättre tillgänglighet och effektivare återkoppling från offentliga företrädare för att se att dialogen ger resultat.

Dialog mellan staten och det civila samhället

På nationell nivå bedriver staten formaliserad dialog med det civila samhället genom remissyttranden, samråd och sakråd. Genom remissväsendet ges det civila samhället möjlighet att yttra sig i olika aktuella ärenden. Det kan både handla om att organisationer aktivt bjuds in att inkomma med synpunkter eller om att denna möjlighet står öppen för alla att utnyttja. Samråd har sin bakgrund i den överenskommelse som slöts 2008 mellan regeringen, SKL och idéburna organisationer inom det sociala området. Överenskommelsen ledde till att det etablerades en stödstruktur för dialog och problemlösning. En del av denna stödstruktur var Partsgemensamt forum (PGF) som skapades för som ett forum för mer formaliserad dialog mellan staten och det civila samhället. 2018 vidgades överenskommelsen och i och med detta förs dialog kring fler områden. I samband med att överenskommelsen med civilsamhället breddades till fler områden skapades ett nytt organ, Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) (Skr 2017/18:246). Sedan 2018 administrerar NOD Partsgemensamt forum. Sakråd är en ny form av dialog som sedan 2017 använts som arbetsmetod i regeringskansliet. De innebär att dialog förs inom en avgränsad sakfråga för att ta del av kunskap och perspektiv från det civila samhällets organisationer.

4.1 Kontakt och dialog vanligare med kommunen än med staten

Den vanligaste kontakten med offentliga företrädare är med kommunen, snarare än med staten eller regionen (fig. 4.1). Vanligast är kontakt med handläggare på kommunen i samband med bidragsansökan, vilket drygt hälften har haft. Det är också betydligt vanligare att även andra former av kontakt, som är mer inriktade på dialog, sker med kommunen. Lite mer än en tredjedel av föreningarna uppger att de deltagit i olika former av dialog med kommunala företrädare. Betydligt färre föreningar uppger att de deltagit i motsvarande former av dialog med regionala eller statliga företrädare.

Föreningar med olika inriktning har olika typer av kontakter med det offentliga

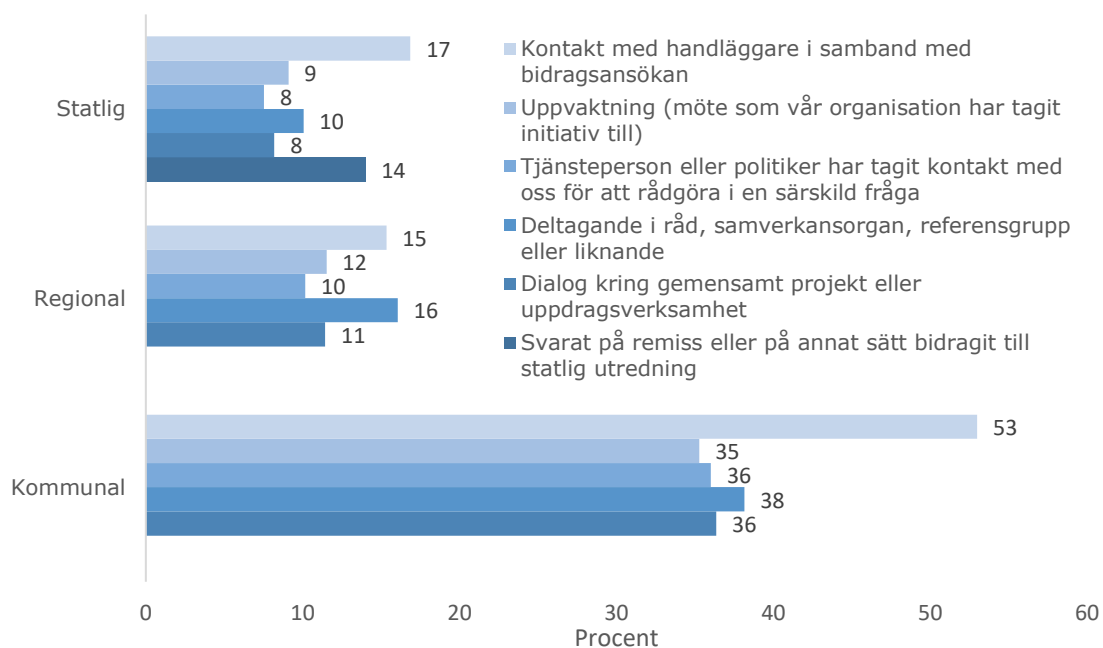
Det är vanligare bland idrottsföreningar än bland andra föreningar att ha kontakt med offentliga företrädare på kommunal nivå. Däremot är det mindre vanligt bland idrottsföreningar än bland andra att ha kontakter med det offentliga på regional och statlig nivå.

Kulturföreningar har i mindre utsträckning än andra föreningar haft kontakter med det offentliga. Det gäller både kommunal och statlig nivå, men inte regional nivå. Den mindre andelen kontakt gäller både sådan där föreningen själv tar initiativ (uppvaktning) och sådan där föreningen blir inbjuden (tex deltagande i samverkansorgan).

Intresseorganisationer har haft mer kontakter under året med offentliga företrädare än andra föreningar på såväl statlig som regional nivå. Det gäller både sådan kontakt där föreningen själv tar initiativ och sådan där föreningen blir inbjuden. På både statlig och regional nivå är olika former av kontakt vanligare bland intresseorganisationer än andra, med undantag för dialog kring gemensamt projekt på regional nivå och kontakt med handläggare. Det skulle kunna förklaras med att intresseorganisationerna uppfattas som en mer självklar dialogpartner och oftare bjuds in att delta i dialog. Det är också tänkbart att skillnaderna i viss mån beror på att denna typ av föreningar i större utsträckning själva prioriterar kontakt och dialog med det offentliga och därför oftare tar initiativ till att delta i dialog.

Mindre vanligt med offentliga kontakter på statlig och regional nivå bland enbart lokalt verksamma föreningar

Offentliga kontakter på statlig och regional nivå är dubbelt så vanligt bland föreningar som även är verksamma på nationell eller internationell nivå, som bland föreningar med enbart lokal verksamhet. Mindre än en tiondel bland föreningar med enbart lokal verksamhet uppger att de har sådana kontakter, jämfört med två av tio bland föreningar som även är verksamma på nationell eller internationell nivå. Framförallt är det vanligare med kontakter på statlig nivå. Ungefär tre av tio föreningar som även är verksamma på nationell eller internationell nivå har haft kontakt i samband med ansökan om statligt bidrag, jämfört med en av tio bland föreningar med enbart lokal verksamhet. Det är även betydligt vanligare att föreningar som även är verksamma på nationell eller internationell nivå har fungerat som remissinstans.

Figur 4.1 "Vilka former av kontakt har er organisation haft med offentliga företrädare (politiker eller tjänsteperson) under de senaste 12 månaderna?" Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

4.2 Vanligare att man blir lyssnad på än att man upplever att synpunkterna har betydelse

De flesta föreningar är nöjda med det bemötande de får av offentliga företrädare (fig. 4.2). Flertalet föreningar uttrycker att samarbetsklimatet är bra och att de möts av förståelse för föreningens villkor och förutsättningar. Det gäller inte i lika stor utsträckning hur man upplever att innehållet i dialogen tas vidare. Det är vanligare att föreningar upplever att offentliga företrädare lyssnar, än att de upplever att deras synpunkter faktiskt har betydelse för beslut som fattas. Resultaten visar vidare att föreningarna upplever att det är lättare att komma i kontakt med tjänstepersoner än med politiker.

Skilda erfarenheter av kontakter med det offentliga

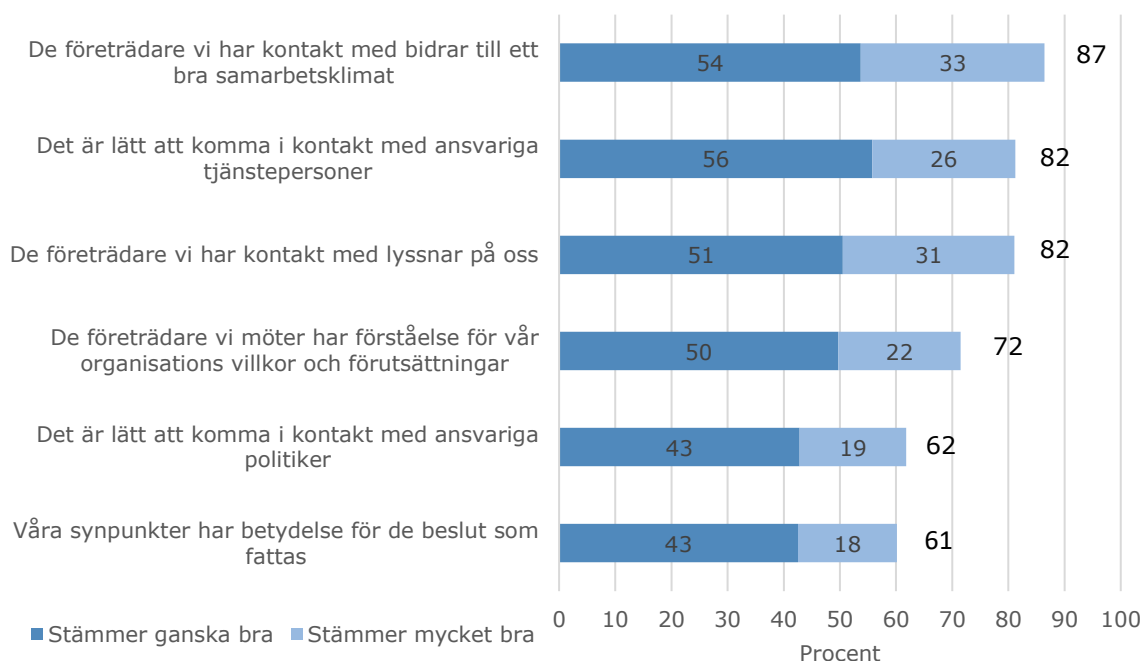
Upplevelsen av kontakt och dialog skiljer sig på flera sätt mellan olika inriktningar. Det är mindre vanligt bland idrottsföreningar än bland andra föreningar att dialogen med offentliga företrädare upplevs som positiv. De uppger i mindre utsträckning än andra att det är lätt att komma i kontakt med ansvariga politiker, och att de får förståelse för sina villkor och förutsättningar. De menar också i mindre utsträckning än andra att de blir lyssnade på och att deras synpunkter har betydelse för de beslut som fattas.

Svaren från kulturföreningar är på en punkt mindre positiv än andra föreningar: de uppger i mindre utsträckning att deras synpunkter har betydelse för de beslut som fattas.

Till skillnad från idrotts- och kulturföreningar är det bland intresseorganisationer istället vanligare än bland andra att dialogen med offentliga företrädare upplevs som positiv. En större andel än bland andra föreningar uppger att de företrädare de har kontakt med bidrar

till ett bra samarbetsklimat och att deras synpunkter har betydelse för de beslut som fattas.

Det är vanligare bland föreningar med enbart lokal verksamhet att uppge att företrädare de möter har förståelse för deras villkor, än bland föreningar som även är verksamma på nationell eller internationell nivå. I övrigt framkom inga säkerställda skillnader mellan dessa grupper.

Figur 4.2 "Hur upplever ni dialogen med offentliga företrädare?" Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

4.3 Flera olika hinder för en god dialog

De flesta föreningar är förhållandevis nöjda med de kontakter och den dialog de har med offentliga företrädare. Samtidigt är det också tydligt att både kontakt och dialog i många fall saknas helt. För att fördjupa förståelsen av detta använder vi också en öppen fråga i enkäten, där föreningarna själva kan formulera vilka möjligheter och hinder de ser för dialog med det offentliga.⁶ Av de som valde att svara på frågan är det ungefär två tredjedelar som uttrycker att de ser någon form av hinder, 203 föreningar.⁷ Svaren från de föreningar som ser hinder för dialog ringar in några olika områden, varav de mest framträdande beskrivs här.

⁶ Frågan i enkäten lyder: "Vilka hinder eller möjligheter ser ni för en god dialog med företrädare för det offentliga?"

⁷ 488 föreningar besvarade frågan. Av de inkomna svaren var det förhållandevis många som inte förhöll sig till frågeställningen eller var svåra att tolka. Ett antal föreningar uttryckte i sina svar vidare att de inte visste eller att frågan inte är aktuell för dem. Sammanlagt rör detta 179 svar, dvs. drygt en tredjedel av de inkomna svaren. Utöver dessa svar uttrycker ungefär en tredjedel, 110 föreningar, att de inte upplever att det finns några hinder och att det finns goda förutsättningar för dialog. Inga av dessa svar redovisas här.

Svårigheter att få kontakt hindrar dialog

Ett av de vanligare svaren lyfter fram det offentliga tillgänglighet som ett hinder för dialog. Det rör sig dels om att man upplever att det är svårt att veta vem man ska kontakta, dels om att det är svårt att få kontakt med offentliga företrädare. Flera föreningar har erfarenhet av att mail och telefonsamtal inte besvaras och att det är svårt att boka in möten. Flera föreningar pekar också på att det är ett problem att offentliga företrädare endast är tillgängliga på dagtid. Det innebär alltså att en grundförutsättning för dialog saknas: utan kontakt kan dialog inte uppstå. Det offentliga behöver blir mer tillgängligt för att öka förutsättningarna för en god dialog.

”Den bristande dialogen har genererat en okunskap och oförståelse om vår verksamhet hos de offentliga företrädarna. Det har i sin tur gjort att vi upplever det som att vi blir motarbetade snarare än att vi samarbetar. Vi upplever att de inte ser fördelarna med vårt samarbete. Vår upplevelse är att vår organisation inte tas på allvar utan snarare ses som en börda och onödigt ont och som kan utnyttjas”.

Intresseorganisation

Dåligt bemötande och okunskap upplevs som hinder för dialog

Även kvaliteten på kontakten upplevs av föreningar som ett hinder för dialog, man upplever bemötandet från offentliga företrädare som negativt. Det handlar framförallt om att de uppvisar bristande förståelse och intresse för föreningars verksamhet och villkor. En del pekar också ut okunskap hos offentliga företrädare som ett problem.

Missnöje när dialog inte leder till förändring

”Vi har en bra dialog med kommunen och vi upplever att de lyssnar. Problemet är att ingenting händer. Vi blir ibland lovade vissa saker för att sedan dras tillbaka. Vi vet att en dialog med kommunen är viktigt men det känns många gånger meningslöst att lägga tid och energi på detta.”

Idrottsförening

Ytterligare ett område som framkommer i svaren är att man saknar gensvar hos det offentliga, föreningarna är inte nöjda med process och utfall efter dialog med offentliga företrädare. Till exempel uppfattar föreningar processen för dialog och beslutsfattande som alltför långsam och byråkratisk. Det kan också handla om frustration över att de egna åsikterna och förslagen inte fått genomslag och att dialogen därmed inte leder till någon synlig förändring. Man uttrycker att dialogen bara är för syns skull.

Föreningarna ser också ett hinder i sin egen brist på resurser

Som framgår ovan handlar svaren framförallt om hinder man identifierar hos det offentliga. Men ett mindre antal föreningar pekar också på den egna organisationens begränsade resurser som ett hinder. Det kan exempelvis handla om tid att ta fram eller läsa in sig på underlag samt delta i olika möten. Här pekar flera föreningar som uteslutande bygger på ideellt arbete att bristen på anställda utgör ett hinder för dialog.

4.4 Uppföljning av principen

Principen om dialog slår fast att ambitionen är att alla besluts- och beredningsprocesser ska omfatta dialog med det civila samhället. Syftet är, som tidigare sagts, att bredda och fördjupa beslutsunderlag och bidra till att skapa ömsesidig förståelse och förtroende. Föreningarna ska komma till tals och hävda sina rättigheter och intressen, antingen själva eller genom sina intresseorganisationer.

Utifrån de redovisade resultaten kan vi konstatera att den målsättning som principen slår fast idag inte förverkligas fullt ut. De flesta föreningar uppger att de haft få kontakter med offentliga företrädare. Den vanligaste formen av kontakt som föreningar haft är kontakt med handläggare i samband med bidragsansökan, dvs. en form av kontakt som strikt talat inte är dialog i den mening som principen avser. Endast en mindre del av föreningarna uppger att de deltagit i någon form av egentlig dialog med offentliga företrädare på statlig eller regional nivå. Något fler, strax över en tredjedel, uppger att de deltagit i dialog på kommunal nivå. Den låga andelen föreningar som uppger att de fört dialog med statliga eller regionala företrädare kan i viss utsträckning anses väntad mot bakgrund av att majoriteten av föreningarna endast är verksamma på lokal nivå. Utifrån en bredare tolkning av principen, där denna inte begränsas till dialog med staten, kan däremot den relativt låga andelen föreningar som uppger att de fört dialog med kommunala företrädare ses som problematisk.

Resultaten visar även att många föreningar är nöjda med det bemötande de får av offentliga företrädare. Det är dock förhållandevis många som upplever att deras synpunkter inte har betydelse för de beslut som fattas. Det kan ses som problematiskt eftersom det på sikt riskerar att leda till minskat intresse för att delta i dialog. Resultaten visar tydligt att många föreningar vill föra dialog. Inte minst det stora antalet svar där föreningarna själva beskriver detta i den öppna frågan måste tolkas som en vilja till dialog och en vilja till en god sådan. Samtidigt uttrycker många föreningar att de ser hinder för en god dialog. I svaren på fritextfrågan återkommer några områden där föreningar ser utrymme för förbättring. Bland dessa kan nämnas att offentliga företrädare bör vara mer tillgängliga och visa större intresse för föreningarna. Många föreningar uttrycker också att de vill få en bättre återkoppling och se att dialogen ger resultat.

Något som är värt att undersöka vidare är i vilken utsträckning som svaren avser kommun eller region, och i vilken utsträckning de avser dialog med staten. Som resultaten visar är kontakt och dialog med kommunen vanligare än kontakt och dialog med staten. Att förbättra dialogen är därmed inte enbart statens uppgift, utan även kommunernas.

5 Kvalitet

Principen om kvalitet består av två aspekter. Den första slår fast att offentligt finansierad verksamhet, oavsett utförare, ska upprätthålla kvalitet. Verksamhet som bedrivs på offentligt uppdrag ska kunna följas upp och utvärderas för att synliggöras, utvecklas och jämföras med andra aktörers verksamheter. I uppföljningen av principen blir det framförallt relevant att undersöka hur kvalitet i uppdragsverksamhet mäts och följs upp. Vi har bedömt att det inte varit möjligt att följa upp denna del av principen inom ramen för uppdraget.

Den andra aspekten av principen är att idéburen verksamhet i sig har vissa kvaliteter, det vill säga att det finns ett egenvärde i att en tjänst eller service utförs av en organisation som utgår från en viss värdegrund. Inom detta uppdrag följer vi framförallt upp denna aspekt. Vi gör det genom att undersöka hur föreningarna upplever sina möjligheter att delta i offentliga upphandlingar, och om de bedriver verksamhet på uppdrag av det offentliga. Möjligheten att delta i offentlig upphandling kan ses som en indikator på i vilken mån civilsamhällets särskilda förutsättningar och styrkor tas tillvara när kriterier för att driva verksamhet på uppdrag av det offentliga formuleras (Prop. 2009/10:55).

Resultaten visar att en knapp tredjedel av föreningarna bedriver verksamhet på uppdrag av det offentliga. Detta är i bred bemärkelse, vilket innebär att den inte behöver vara upphandlad. De flesta kan inte bedöma sina möjligheter att delta i offentlig upphandling, vilket kan innebära att de inte undersökt detta närmare. En av tio uppger att förutsättningarna för att delta är goda. Resultaten kan tolkas som att det finns utrymme för en större andel föreningar att bedriva verksamhet på uppdrag av det offentliga, men att det behövs mer kunskap om deras vilja och möjligheter att göra detta.

5.1 En av tio föreningar bedömer att de har goda förutsättningar att konkurrera i en upphandling

Utifrån principen om kvalitet är det viktigt att det civila samhällets organisationer inte missgynnas i offentliga upphandlingar. Över hälften av föreningarna svarar att de inte känner till om de har goda möjligheter att konkurrera i upphandling om tjänster. Det är 9 procent som uppger att det stämmer ganska eller mycket bra, att de har goda möjligheter att delta i en upphandling av tjänster. 7 procent menar att det stämmer dåligt och 29 procent att det stämmer mycket dåligt. Idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer svarar på samma sätt som föreningar i allmänhet på frågan. Detsamma gäller lokalföreningar med eller utan nationell verksamhet.

Det civila samhällets uppdragsverksamhet

Organisationer i det civila samhället utför idag verksamhet på uppdrag av det offentliga inom en rad områden. Omfattningen, och därmed ersättningen, för dessa uppdrag varierar stort. Ett exempel på uppdragsverksamhet i större skala är när en större idéburen aktör inom välfärdsområdet driver sjukhus och andra typer av vårdverksamhet. Uppdragsverksamhet i mindre skala kan exempelvis handla om att en förening på uppdrag av kommunen tar hand om skötseln av en idrottsplats eller bedriver nattvandring. Däremellan finns en rad former av uppdrag av varierande art och omfattning.

Det finns i huvudsak två sätt för det offentliga att betala ersättning till den ideella sektorn för utförda tjänster. Det första är genom bidrag och det andra genom ersättning för utförd tjänst. Den avgörande skillnaden mellan dessa är att bidrag ska utbetalas utan att det offentliga ställer närmare krav på tjänsten eller den som utför den. Om mer omfattande krav ställs anses det med andra ord inte handla om en bidragssituation. (SOU 2016:13).

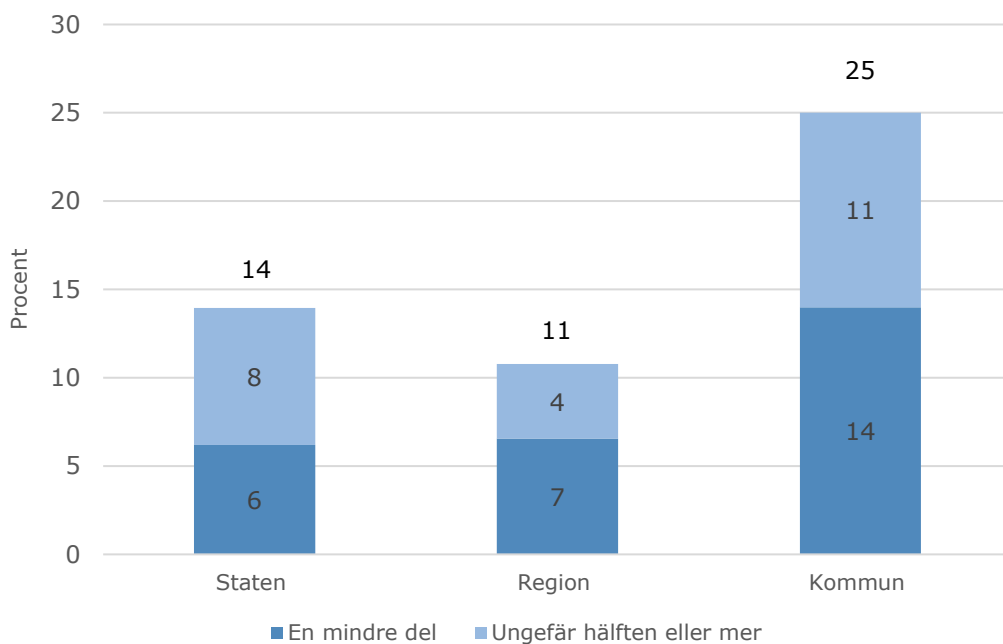
Det finns idag två former av uppdragsverksamhet som är tydligt lagreglerade. Det första är uppdrag som utförs i enlighet med Lagen om offentlig upphandling (Lag 2016:1145). Det andra är uppdrag som utförs i enlighet med Lagen om valfrihetssystem (2008:962). Det första regelverket är tvingande vid köp av tjänster över vissa tröskelvärden medan det andra regelverket ska tillämpas om en kommun eller region valt att konkurrensutsätta sin verksamhet.

Utöver redan nämnda former för uppdragsverksamhet har det under senare år lanserats en ny modell för samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle. Modellen går under namnet Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) och har skapats för att fylla glappet mellan bidrag och upphandling. IOP beskrivs ibland som en form av ”tredje väg” och tar avstamp i en övertygelse om att idéburna aktörer kan bidra med mervärden som varken är möjliga att upphandla eller skapa inom ramen för verksamheter som den offentliga aktörens bedriver i egen regi (MUCF 2018b).

5.2 En knapp tredjedel bedriver verksamhet på uppdrag av det offentliga

I enkäten är frågan om att bedriva verksamhet på uppdrag av det offentliga inte avgränsad till upphandlad verksamhet. Enkäten frågar endast om föreningar fått ersättning för utförandet av mindre eller större tjänster. Det är 29 procent av föreningarna som uppger att någon del av deras verksamhet bedrivs på uppdrag av stat, region eller kommun. Detta innebär att de flesta föreningar inte bedriver någon uppdragsverksamhet alls. Det är en något större andel av föreningarna som uppger att de bedriver verksamhet på uppdrag av kommun jämfört med på uppdrag av stat eller region (fig. 5.1).

Idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer svarar på samma sätt som föreningar i allmänhet på frågan. Däremot framträder vissa skillnader mellan föreningar som uteslutande är verksamma på lokal nivå och de som även bedriver verksamheter på andra nivåer. En större andel i den senare kategorin uppger att de bedriver verksamhet på uppdrag av staten eller regionen.

Figur 5.1 "Hur stor del av verksamheten i er organisation bedrivs på uppdrag av stat, region eller kommun?" Andelen som uppger en mindre del, ungefär hälften, en övervägande del och all verksamhet redovisas tillsammans. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

5.3 Uppföljning av principen

Den aspekt av principen om kvalitet som följs upp här uttrycker att det civila samhället inte ska missgynnas i upphandlingsprocesser, samt att det finns ett egenvärde i att organisationer i det civila samhället utför offentligt finansierad verksamhet.

Resultaten visar att endast en av tio föreningar bedömer sina möjligheter att konkurrera i upphandling av tjänster som goda, medan över hälften svarar att de inte känner till hur deras möjligheter ser ut. En knapp tredjedel av föreningarna bedriver verksamhet på uppdrag av det offentliga.

I en referensgrupp som myndigheten konsulterade när studien genomfördes diskuterades föreningars intresse att delta i offentliga upphandlingar. Det framfördes att många föreningar troligen inte har kapacitet att bli välfärdsaktörer och deras bristande vilja kan bero på knappa resurser. En annan synpunkt var att inte alla verksamheter är lämpliga att upphandla utan bör bedrivs under andra former. Resultaten kan tolkas som att det finns utrymme för en större andel föreningar att bedriva verksamhet på uppdrag av det offentliga, men att det troligen behövs mer kunskap om deras vilja och möjligheter att göra detta.

6 Långsiktighet

Principen om långsiktighet slår fast att det civila samhället ska ha goda, långsiktiga och stabila förutsättningar för sin existens och verksamhet. Organisationer bör ges möjlighet att planera, bedriva och utveckla sin verksamhet långsiktigt. Det kräver att rättsliga förutsättningar och möjligheter att söka och få bidrag inte förändras alltför ofta eller plötsligt samt att eventuella förändringar meddelas i god tid.

De offentliga bidragssystemens utformning är en av de faktorer som påverkar det civila samhällets förutsättningar. I propositionen konstateras att organisationer bör ha möjlighet att söka bidrag för sin ordinarie verksamhet samt att det bör finnas en stabilitet sett till vilka organisationer som är berättigade till bidrag (Prop. 2009/10:55). Principen tangerar här principen om självständighet och oberoende på så vis att balansen mellan olika former av bidrag är relevant vid uppföljningen av båda principerna. Eftersom denna aspekt följs upp i kapitel 3 följs den inte upp i detta kapitel.

I enkäten följs principen upp genom en serie frågor om hur föreningarna upplever sina förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet. Vi frågar också föreningarna om de bedömer att bidragssystemets utformning gör det svårt för dem att planera långsiktigt.

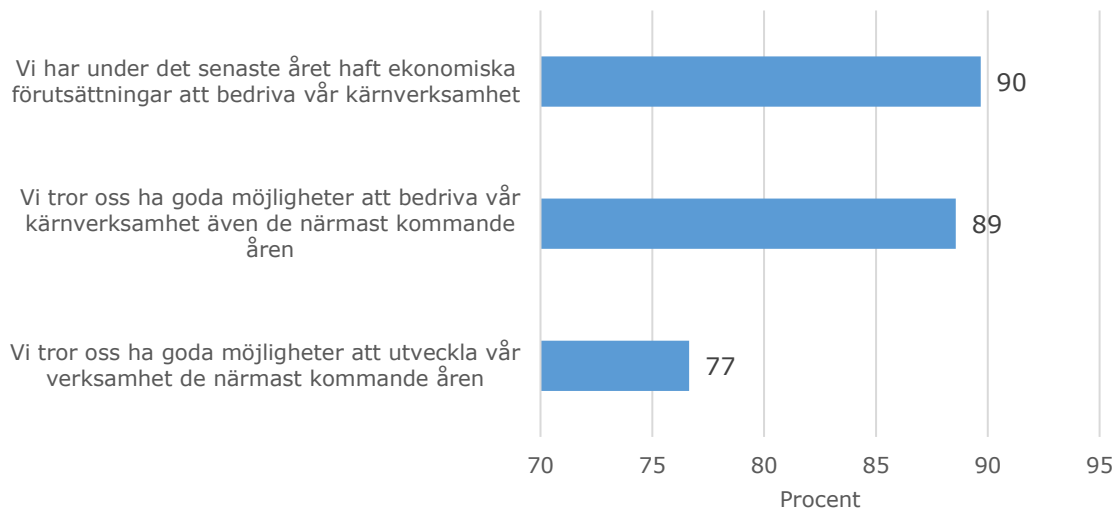
Resultaten pekar i olika riktningar. Å ena sidan uppger nio av tio föreningar att de ser goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet både i nuläget och de närmast kommande åren. Å andra sidan uppger mer än en tredjedel av föreningarna att bidragssystemets utformning försvårar långsiktig planering.

6.1 Nio av tio ser positivt på möjligheterna att bedriva verksamhet de närmaste åren

Resultaten visar att ideella föreningar överlag bedömer sina förutsättningar att bedriva och utveckla verksamhet som goda (fig. 6.1). En stor majoritet, bedömer att de har haft goda ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet under det senaste året. De bedömer även att de kommer ha goda förutsättningar att bedriva verksamhet under och även att göra det de närmast kommande åren. Det är också vanligt, om än något mindre vanligt, att anse sig ha goda möjligheter att utveckla verksamheten de närmast kommande åren.

Kulturföreningar rapporterar sämre förutsättningar än andra att bedriva verksamhet

Resultaten visar att det finns vissa skillnader mellan föreningar med olika inriktning. Idrottsföreningar svarar på samma sätt som andra föreningar men kulturföreningar upplever sämre förutsättningar än andra. De uppger i mindre utsträckning både att de har ekonomiska förutsättningar att bedriva sin kärnverksamhet och att de har möjlighet att utveckla verksamheten de närmast kommande åren. Intresseorganisationer uppger däremot i större utsträckning än andra föreningar att de har ekonomiska förutsättningar att bedriva sin kärnverksamhet. Det är ingen skillnad mellan föreningar verksamma endast lokalt och föreningar verksamma även nationellt eller internationellt

Figur 6.1 Andelen som svarar att påståenden om förutsättningar stämmer ganska eller mycket bra. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

6.2 Två av fem anser att bidragssystemets utformning försvårar långsiktig planering

Bidragssystem bör utformas på ett sådant sätt att det är möjligt för organisationer i det civila samhället att planera och bedriva sin verksamhet långsiktigt. Resultaten från studien visar att det råder delade meningar bland de ideella föreningarna om så är fallet idag. Ungefär en fjärdedel av föreningarna, 27 procent, tar inte ställning i frågan. På påståendet ”Bidragssystemets nuvarande utformning gör det svårt för oss att ha en långsiktig planering” svarar de att de inte vet. 39 procent svarar att det stämmer ganska eller mycket bra. Nästan lika stor andel (34 procent) svarar att det stämmer ganska eller mycket dåligt. Idrotts-, kulturföreningar och intresseorganisationer svarar på samma sätt som andra föreningar.

Vanligare bland lokalföreningar verksamma på flera nivåer att uppleva svårigheter med långsiktig planering

Det är vanligare att lokalföreningar som är verksamma även på nationell eller internationell nivå anser att bidragssystemets nuvarande utformning gör det svårt för dem att ha en långsiktig planering. En bidragande orsak till detta skulle kunna vara att, som de själva uppger, en betydande del av medel de får från region och stat är öronmärkta. Till exempel är det vanligare för dessa föreningar än för andra att projektbidrag är en viktig inkomstkälla. Projektbidrag är som regel tillfälliga bidrag för en verksamhet som pågår under en begränsad tid. De ger därför sämre ekonomisk stabilitet.

6.3 Uppföljning av principen

Principen om långsiktighet uttrycker att det civila samhället ska ha goda, långsiktiga och stabila förutsättningar för sin existens och verksamhet. Organisationer ska ha möjlighet att kunna planera, bedriva och utveckla sin verksamhet långsiktigt.

I relation till den målsättningen pekar resultaten från studien i delvis olika riktning. Å ena sidan uppger nio av tio föreningar att de ser goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet både i nuläget och de närmast kommande åren. Å andra sidan uppger mer än en tredjedel av föreningarna att bidragssystemets utformning försvårar långsiktig planering. Dessa resultat kan tolkas som att föreningarna överlag uppfattar sina möjligheter att bedriva verksamhet som goda men att det finns aspekter av bidragssystemet som anses påverka förutsättningarna att bedriva verksamhet negativt.

I diskussioner med den referensgrupp som myndigheten konsulterat när studien genomförts framkommer att många föreningar inte anser sig kunna planera långsiktigt på grund av hur bidrag från det offentliga har utformats. Det gäller inte bara projektbidrag utan även organisationsbidrag. Även om de senare av bidragsgivare kan uppfattas som mer stabila påpekar föreningarna att också organisationsbidrag måste sökas på nytt varje år och att verksamheten inte kan planeras förrän bidragen beviljats. Ett exempel som referensgruppen nämner är att de som är anställda av föreningen inte vet om de har kvar sin anställning nästa år.

7 Öppenhet och insyn

Principen om öppenhet och insyn gäller både myndigheter och organisationer. Myndigheter bör visa öppenhet och ge det civila samhället insyn i processer som rör beslutsfattande. Från en demokratisk synvinkel är det viktigt med en transparent process, där beslut föregås av insyn och dialog. Det gör det också möjligt för det civila samhället att bedriva opinion (Prop. 2009/10:55). I enkäten följs denna aspekt av principen upp genom en fråga om hur föreningarna upplever sina möjligheter till insyn i beslutsprocesser som rör deras verksamhet.

Organisationer som mottar bidrag bör uppvisa öppenhet och ge det offentliga möjlighet till insyn i verksamheten i samband med uppföljning av hur föreningarna har använt bidragen. I propositionen understryks dock att det offentligas krav på insyn alltid behöver balanseras mot det civila samhällets behov av självständighet och integritet (Prop. 2009/10:55). I enkäten följs denna aspekt av principen upp genom en fråga om hur föreningarna upplever det offentligas krav på insyn i deras verksamhet.

Resultaten visar att drygt en tredjedel av föreningarna inte anser att de har tillräcklig insyn i politiska beslutsprocesser som rör deras verksamhet, medan en nästan lika stor andel anser att möjligheten till insyn är god. Det stora flertalet föreningar anser inte att det offentligas krav på insyn i deras verksamhet är problematisk.

7.1 En av tre är inte nöjda med insynen i beslut som rör dem

Föreningarna fick ta ställning till påståendet ”Vår möjlighet till insyn i politiska beslutsprocesser som rör vår verksamhet är god”. Ungefär en tredjedel av föreningarna, 32 procent uppger att frågan inte är aktuell för dem. En lika stor andel svarar att påståendet stämmer ganska eller mycket bra. Det var något vanligare att svara att det stämmer ganska eller mycket dåligt, vilket 35 procent gör.

Vanligare bland intresseorganisationer än andra föreningar att rapportera god insyn

Idrotts- och kulturföreningar svarar som andra föreningar i denna fråga. Det är dock dubbelt så vanligt bland intresseorganisationer som bland andra föreningar att tycka att de har god insyn i politiska beslutsprocesser som rör deras verksamhet är god. Det är ingen skillnad mellan föreningar verksamma endast lokalt och föreningar verksamma även nationellt eller internationellt.

7.2 Få föreningar upplever det offentligas krav på insyn som ett problem

I principen om öppenhet och insyn uttrycks också att organisationer i det civila samhället som mottar bidrag från det offentliga bör ge bidragsgivaren insyn i sin verksamhet för att möjliggöra att användningen av bidragen följs upp. Föreningarna fick ta ställning till påståendet ” Det offentligas krav på insyn i vår verksamhet är problematisk av integritetsskäl”. Det är 8 procent av föreningarna som instämmer i påståendet medan de flesta, 79 procent, inte instämmer. 13 procent av föreningarna uppger att de inte vet. De

olika typer av föreningar vi belyser i rapporten avviker inte från hur föreningar i allmänhet svarar.

7.3 Uppföljning av principen

Principen om öppenhet och insyn är en ömsesidig princip. Myndigheter bör å sin sida visa öppenhet och ge det civila samhället insyn i processer som rör beslutsfattande. Organisationer som mottar bidrag bör å sin sida uppvisa öppenhet och ge det offentliga möjlighet till insyn i verksamheten i samband med uppföljning av bidragsanvändning.

En förhållandevis stor andel, ungefär var tredje förening, är missnöjda med den insyn de har i politiska beslutsprocesser som rör deras verksamhet. Det är viktigt att uppmärksamma av flera anledningar. Dels kan det innebära svårigheter för föreningar att agera som opinionsbildare och röstbärare, de roller som i propositionen stipuleras som viktiga för civilsamhället. Dels innebär det att beslut som rör det civila samhället och alla de områden det innefattar riskerar att fattas på sämre underlag än annars. Det är också många föreningar som upplever att frågan om insyn inte är relevant för dem. En möjlig tolkning är att dessa föreningar, utifrån sitt syfte och sin verksamhet, inte ser någon anledning att ha insyn i beslutsprocesser.

En övervägande majoritet av föreningarna uppger att de upplever att det offentliga krav på insyn i deras verksamhet inte är ett problem. Men även om endast en mindre andel upplever kraven som problematiska kan det finnas anledning att följa upp detta närmare i framtiden. Till exempel lyfte den referensgrupp som myndigheten konsulterat att det för en del föreningar kan vara problematiskt att behöva uppge medlemmarnas kön vid ansökan om bidrag. Mot bakgrund av detta kan det finnas anledning att i framtiden se närmare på denna problematik.

8 Mångfald

Principen om mångfald slår fast att det civila samhället bör präglas av mångfald utifrån två olika aspekter. Den första aspekten är att det är önskvärt att det finns en mångfald av verksamma aktörer inom olika samhällsområden.⁸ Regelverk och bidragssystem bör därför utformas på ett sådant sätt att de ger utrymme och förutsättningar för många olika organisationsformer i det civila samhället (Prop. 2009/10:55). I enkäten följer vi upp förutsättningarna för mångfald genom att fråga föreningar hur de upplever tillgången till information om bidrag samt vilka resurser de har för att söka bidrag.

Den andra aspekten av principen är att det civila samhället bör avspegla och omfatta människor från olika delar av befolkningen. Alla delar av befolkningen ska ha möjlighet att engagera sig ideellt (Prop. 2009/10:55). I enkäten följer vi upp detta genom att föreningarna får uppskatta i vilken utsträckning olika grupper finns representerade bland deras medlemmar.

Resultaten visar att mindre än hälften av föreningarna anser att det är lätt att hitta information om bidrag som finns att söka, det gäller särskilt statliga bidrag. Flertalet föreningar uppger dessutom att de saknar resurser för att söka bidrag. Resultaten visar att samtliga av de grupper vi följer upp deltar i det civila samhället i någon utsträckning. I vilken utsträckning detta motsvarar dessa gruppers andel av Sveriges befolkning är svårt att bedöma.

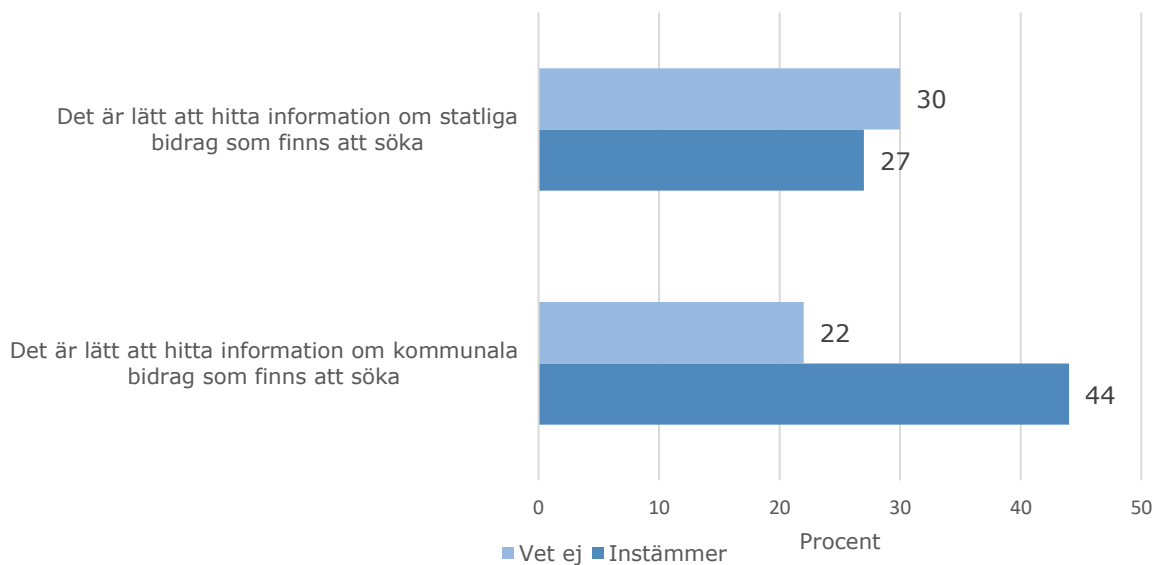
8.1 Lättare att hitta information om kommunala bidrag

Föreningars förutsättningar påverkas av hur regelverk och bidragssystem är utformade och av vilken information kring dessa som finns tillgängliga. Resultaten visar att en minoritet av föreningarna anser att det är lätt att hitta information om såväl kommunala som statliga bidrag som finns att söka (figur 8.1). Det verkar vara särskilt svårt för föreningarna att hitta information om statliga bidrag.

Vi har valt att redovisa svarsalternativet ”vet ej” i figuren nedan därför att en stor andel uppger detta alternativ när det gäller informationens tillgänglighet. Även här är det framför allt de statliga bidragen det handlar om.

Idrotts- och kulturföreningar har lättare att hitta information om bidrag. Idrotts- och kulturföreningar uppger i större utsträckning än andra föreningar att det är lätt att hitta information om kommunala bidrag. Intresseorganisationer uppger istället i mindre utsträckning än andra att det är lätt att hitta information om kommunala bidrag. Föreningar som enbart är verksamma på lokal nivå uppger oftare än föreningar som också är verksamma på nationell eller internationell nivå att det är lätt att hitta information om kommunala bidrag som finns att söka.

⁸ I enlighet med detta uttrycker principen också att det bör finnas en mångfald av civilsamhällesaktörer som bedriver verksamhet på uppdrag av det offentliga. Denna aspekt av principen följs dock upp i det kapitlet som behandlar principen om kvalitet.

Figur 8.1 Andel som svarar vet ej eller att påståendet stämmer ganska eller mycket bra. De två sistnämnda redovisas tillsammans. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

8.2 En minoritet har resurser att söka bidrag

På en direkt fråga om föreningarna anser sig ha tillräckliga resurser för att söka bidrag svarar 46 procent ja medan 37 procent av föreningarna inte anser sig ha tillräckliga resurser. Dessutom uppger 17 procent att de inte vet om de har tillräckliga resurser att söka bidrag.

De olika typer av föreningar vi belyser i rapporten uppger i samma utsträckning som föreningar i allmänhet att de har tillräckliga resurser för att söka bidrag.

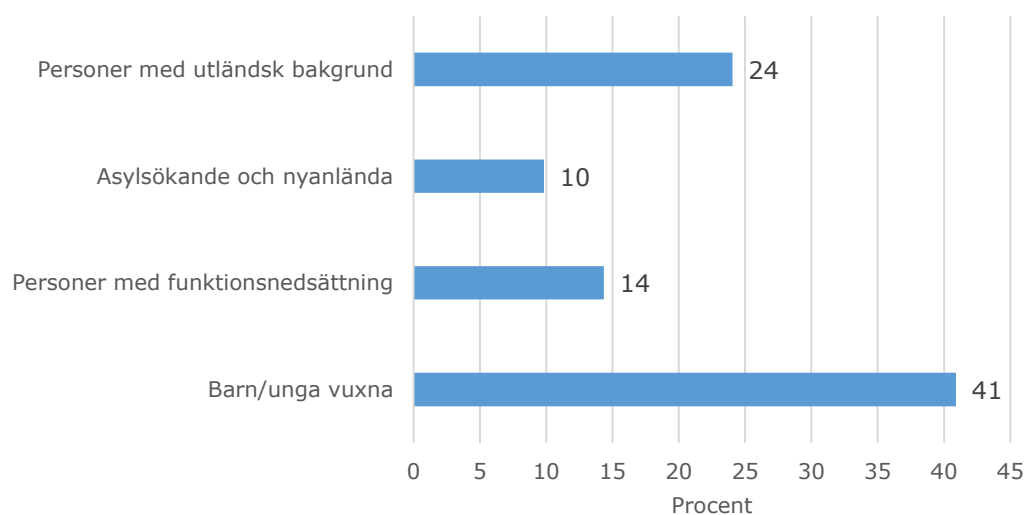
8.3 Alla grupper deltar i viss utsträckning

Principen om mångfald uttrycker att det civila samhället bör avspegla samhället i stort. Det finns flera omständigheter som gör att denna målsättning är svår att följa upp genom den typ av enkätundersökning som vi genomför. En försvårande omständighet är att många föreningar troligtvis inte har detaljerad kunskap om mångfalden hos de egna medlemmarna. En annan är att dessa skattningar behöver jämföras med respektive grupps andel av Sveriges befolkning.⁹ I enkäten följer vi upp denna aspekt av mångfald genom en fråga där föreningarna får uppskatta i vilken utsträckning olika grupper finns representerade bland deras medlemmar.

Det är vanligare att föreningarna uppger att deras medlemmar i ganska eller mycket stor utsträckning består av barn och unga vuxna, än att de består av personer med utländsk bakgrund. Minst vanligt är det att uppge asylsökande och nyanlända. Resultaten kan

⁹ År 2018 utgör barn och unga upp till 24 år 29 procent av Sveriges befolkning (SCB 2019), personer med utländsk bakgrund 24 procent (SCB 2018c). Även gruppen asylsökande och nyanlända är svår, men bör inte bestå av mer än några procent av befolkningen. Det är svårt att skatta personer med funktionsnedsättning.

tolkas som att alla dessa grupper i viss utsträckning deltar i det civila samhället. I vilken utsträckning detta motsvarar deras andel av Sveriges befolkning är svårt att bedöma.

Figur 8.2. Andelen som svarar att föreningens medlemmar i ganska eller mycket stor utsträckning består av respektive grupp. Procent.

Källa: MUCF:s Studie av det civila samhällets villkor 2018

Föreningar med olika verksamhet samlar olika grupper av befolkningen. Idrottsföreningar består i större utsträckning än föreningar i allmänhet av barn och unga vuxna och intresseorganisationer har i högre grad än andra föreningar personer med funktionsnedsättning som medlemmar.

I övrigt uppger en mindre andel i samtliga tre inriktningar att de i stor utsträckning består av de grupper vi belyser här. Det gäller särskilt kulturföreningar, som i lägre grad än andra uppger att de i stor utsträckning har personer med utländsk bakgrund och personer med funktionsnedsättning bland sina medlemmar.

8.4 Uppföljning av principen

Principen om mångfald slår fast att regelverk och bidragssystem bör utformas på ett sådant sätt att det ges utrymme och förutsättningar för en rad olika organisationsformer i det civila samhället. Vi fångar dessa förutsättningar genom att fråga hur föreningar upplever tillgången till information om bidrag och om deras resurser för att söka bidrag är tillräckliga.

Mindre än hälften av föreningarna uppger att det är lätt att hitta information om bidrag som finns att söka, det gäller särskilt statliga bidrag. Det antyder att ett flertal ideella föreningar upplever ett behov av mer lättillgänglig information om bidragssystem och kanske även ett behov av information om hur man går tillväga för att söka bidrag. Att flertalet föreningar dessutom uppger att de saknar resurser för att söka bidrag antyder att bidragssystemet som sådant inte upplevs vara tillgängligt för alla ideella föreningar. Eftersom bidrag är en viktig förutsättning för många föreningar, kan bristen på upplevd tillgänglighet i förlängningen påverka mångfalden av aktörer inom civilsamhället.

En andra aspekt av principen om mångfald är att det civila samhället bör avspegla och omfatta människor från olika delar av befolkningen. Vi följer upp principen genom att föreningarna får uppskatta i vilken utsträckning olika grupper finns representerade bland deras medlemmar, som ett försök att få en bild av mångfalden. Resultaten kan tolkas som att alla dessa grupper i någon utsträckning deltar i det civila samhället. I vilken utsträckning detta motsvarar respektive grupps andel av Sveriges befolkning är däremot svårt att bedöma. Vi kan också konstatera att föreningar med olika inriktning samlar olika grupper av befolkningen. Till exempel består en stor del av idrottsföreningars medlemmar av barn och ungdomar.

9 Bedömningar och förslag

I detta kapitel presenteras de bedömningar myndigheten gör mot bakgrund av föreningars upplevelse av villkoren inom de sex principerna. De resultat som redovisats i rapporten pekar mot att det inom ett antal områden finns utrymme för förbättringar. MUCF bedömer att det inom två av dessa områden finns anledning att lägga fram förslag för att förbättra civilsamhällets villkor. Inom övriga områden bedömer myndigheten att det i nuläget inte är aktuellt att lägga fram förslag. Myndigheten konstaterar att det inom några områden redan tagits initiativ som syftar till att förbättra villkoren för det civila samhället. Här avser MUCF de kommande åren följa utvecklingen för att vid behov återkomma med förslag på ytterligare åtgärder. Myndigheten bedömer vidare att kunskapsunderlaget inom andra områden i nuläget inte är tillräckligt för att lägga fram förslag. Här avser MUCF dels att ta fram fördjupad kunskap, dels att följa den fortsatta utvecklingen.

9.1 Mer kunskap behövs om bidragssystemet till det civila samhället

Resultaten från studien pekar mot att vi idag inte har en fullständig bild av vilka former av bidrag det civila samhället har tillgång till och av hur dessa påverkar organisationers verksamhet. Av resultaten framgår att offentlig finansiering är en viktig inkomstkälla för många föreningar. Detta innebär att storlek på anslag och villkor för bidrag sannolikt har stor påverkan på civilsamhällesorganisationers villkor.

Anknyter till

- Principen om självständighet och oberoende
- Principen om långsiktighet

Resultaten pekar också mot att det finns aspekter av bidragssystemen som behöver följas upp framöver. En förhållandevis hög andel av föreningarna uppger att en betydande del av de bidrag de får är styrda. Två av fem föreningar uppger också att de anser att bidragssystemets nuvarande utformning försvårar långsiktig planering. Av enkätens fritextsvar framgår att många föreningar upplever att befintliga bidrag är otillräckliga och att anslagen till civilsamhället minskat över tid. Det framkommer också att en del föreningar anpassar sig till de bidrag som finns att söka, exempelvis genom att bedriva verksamhet under andra former och med annan inriktning än de egentligen skulle önska. Fritextsvaren ger en indikation om beroende av offentlig finansiering och att föreningar känner sig tvingade att anpassa sin verksamhet utifrån de bidrag som finns att söka vilket på sikt kan vara svårt att förena med ett oberoende och självständigt civilsamhälle. Eftersom relativt få föreningar besvarade den öppna frågan i enkäten, är det dock svårt att bedöma hur omfattande denna typ av erfarenheter är.

De erfarenheter och synpunkter som föreningar i vår studie ger uttryck för är i linje med vad som tidigare framförts av representanter för det civila samhället. I promemorian Långsiktigt stöd till det civila samhället (Ds 2018:13) pekas exempelvis följande problemområden ut:

- Minskade bidrag till följd av att riksdagens anslag ofta uppgår till samma belopp och inte justeras utifrån antalet sökande organisationer,

- Bristande långsiktighet i form av ettåriga bidrag och sena besked gör det svårt att planera långsiktigt för verksamheten och bedriva utvecklingsarbete,
- Högre krav på ansökningar och återrapportering ger ökad administrativ börda,
- Ökat beroende av projektbidrag och en tendens till projektifiering av offentliga bidrag,
- Trend att även mer generella bidrag, såsom verksamhetsbidrag, villkoras i ökad utsträckning, och
- Krav på förnyelse av verksamhet för projektbidrag.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer myndigheten att det finns ett behov av ökad kunskap om bidragssystem och hur dessa påverkar det civila samhällets villkor. Detta behov omfattar storleken på anslag till bidrag, fördelningen mellan olika bidragsformer samt villkor och krav för att beviljas bidrag. För att få en helhetsbild av det civila samhällets villkor behövs också mer kunskap om de bidrag som betalas ut av lokala och regionala aktörer, som kan komplettera den kunskap vi har om statliga bidrag.

Myndigheten har som ambition att i kommande uppföljningar av civilsamhällets villkor titta närmare på dessa aspekter i syfte att fördjupa kunskapen om hur de offentliga bidragssystemen påverkar det civila samhällets villkor.

9.2 På sikt behövs ett metodstöd för dialog på lokal och regional nivå

Studiens resultat visar på flera sätt att dialogen mellan föreningar och offentliga företrädare skulle kunna förbättras. Många föreningar i studien uttrycker frustration över bristande återkoppling och dåligt genomslag för de egna synpunkterna i kontakter med offentliga företrädare. Detta kan tolkas som att det finns ett behov av en tydligare struktur för dialog och för hur det civila samhället ska ges inflytande i den politiska beslutsprocessen. Idag finns ofta en medvetenhet om att civilsamhället bör bjudas in att delta i dialog. Samtidigt saknas ibland en tydlighet om syftet med dialogen, vad civilsamhällets aktörer kan förvänta sig av denna och vilken roll som aktörerna ska ha i beslutsprocessen. Likaså saknas en tydlig struktur och rutiner för återkoppling efter att dialog ägt rum. Detta kan antas bidra till den frustration många föreningar uttrycker i studien.

Anknyter till principen om dialog

På nationell nivå har offentliga aktörer utvecklat metoder för dialog, till exempel för att ha dialog i särskilda sakfrågor.¹⁰ MUCF har påbörjat ett arbete med att sprida de metoder som utvecklats för dialog på nationell nivå och har för avsikt att fortsätta detta arbete de kommande åren inom ramen för myndighetens förstärkta kunskapsuppdrag. Som resultaten visar är dock de flesta föreningar enbart verksamma på lokal nivå, och har endast kontakt med offentliga företrädare på kommunal nivå. Mot bakgrund av detta bedömer myndigheten att det framöver även vore gynnsamt att utveckla och sprida ett metodstöd för dialog på lokal och regional nivå.

¹⁰ Bland dessa kan exempelvis nämnas de metoder som utvecklats för Partsgemensamt Forum (PGF) och sakråd.

9.3 Följ upp insatser för att främja civilsamhällets möjligheter att delta i offentliga upphandlingar

Resultaten från studien visar att endast en mindre andel föreningar bedriver verksamhet på uppdrag av offentliga aktörer. Resultaten

Anknyter till principen om kvalitet

visar även att endast en mindre andel av föreningarna bedömer sina möjligheter att konkurrera i upphandling av tjänster som goda. En majoritet uppger att de inte vet om det har goda möjligheter att konkurrera eller ej. Det senare resultatet kan tolkas som att många föreningar saknar kunskap om dels sina förutsättningar, dels upphandlingsprocessen.

I kontrast till detta, visar statistik från Upphandlingsmyndigheten att en högre andel idéburna aktörer jämfört med övriga organisationer vinner de offentliga upphandlingar de deltar i.¹¹ Samtidigt bör det beaktas att det endast är en mindre andel aktörer i det civila samhället som deltar i offentliga upphandlingar och att det inte nödvändigtvis går att generalisera utifrån deras erfarenheter.

Det har under det senaste decenniet funnits en politisk vilja att utöka det civila samhällets uppdragsverksamhet i allmänhet, och deltagande i offentliga upphandlingar i synnerhet. Denna ambition avspeglas bland annat i att flera av målen i den nationella upphandlingsstrategin¹² anknyter till frågan samt i Upphandlingsmyndighetens uppdrag att underlätta för idéburna organisationer att delta i upphandling (SFS 2015:527). Som ett led i detta uppdrag driver Upphandlingsmyndigheten bland annat ett lärnätverk om upphandlingsfrågor tillsammans med NOD (Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället). Civilsamhällets villkor i offentliga upphandlingar har även behandlats i flera statliga utredningar (SOU 2016:13, SOU 2016:78).

Ambitionen att utöka det civila samhällets deltagande i offentliga upphandlingar har också lett fram till ändringar i LOU som trädde i kraft 1 januari 2019. Dessa innebär kortfattat att ett förenklat regelverk för upphandling får tillämpas vid köp av vissa välfärdstjänster som understiger tröskelvärdet 750 000 euro samt att myndigheter får en möjlighet att reservera deltagande i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till aktörer som uppfyller vissa angivna krav. Syftet med lagändringarna är främst att förbättra civilsamhällets villkor i offentliga upphandlingar i hopp om att detta ska öka andelen idéburna aktörer i välfärden (Prop. 2017/18:158). Ytterligare förändringar inom området kan även komma att följa i spåren av nyligen avslutade och påbörjade utredningar (SOU 2018:44, Dir. 2018:46).

MUCF ser i nuläget inget behov av mer kunskap inom området eftersom det civila samhällets förutsättningar att delta i offentliga upphandlingar behandlats i flera statliga utredningar. MUCF ser i nuläget inte heller ett behov av ytterligare åtgärder för att underlätta för det civila samhället. Myndighetens avser dock under kommande år följa

¹¹ 2017 kontrakterades 66 procent av alla lämnade anbud från idéburna organisationer. Detta kan jämföras med 46 procent för övriga organisationer (Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket 2018).

¹² Närmare bestämt mål 3 (En mångfald av leverantörer och en väl fungerande konkurrens) och mål 7 (Offentlig upphandling som bidrar till ett mer socialt hållbart samhälle).

utvecklingen inom området och kommer vid behov att återkomma med förslag på ytterligare insatser.

9.4 Öka långsiktigheten i statlig bidragsgivning

Resultaten från studien visar att många föreningar efterlyser ökad långsiktighet i bidragsgivning. Detta framgår dels av att två av fem föreningar uppger att de anser att bidragssystemets nuvarande utformning försvårar långsiktig planering, dels av att en rad föreningar i svaren på de öppna frågorna lyfter just frågan om långsiktighet.

Anknyter till principen om långsiktighet

Önskemål om ökad långsiktighet har under en lång tid framförts av organisationer inom det civila samhället, bland annat i det partsgemensamma forum för dialog mellan regeringen och civilsamhället som MUCF tidigare sammankallat och administrerat. Organisationer har pekat på att dagens system, där bidrag sällan beviljas mer än ett år i taget, gör det svårt att planera mer långsiktigt för verksamheten. Mot bakgrund av detta tillsattes en utredning inom regeringskansliet 2017 för att se över om statliga bidrag till det civila samhället kan bli mer långsiktiga, förutsägbara och enhetliga. Resultatet presenterades i departementspromemorian Långsiktigt stöd till det civila samhället (Ds 2018:13).

I promemorian föreslås en rad åtgärder för att öka långsiktigheten i den statliga bidragsgivningen. Till dessa hör förändrade rutiner i regeringskansliet och statliga myndigheter rörande planering och beslut i bidragsärenden. Ambitionen med förslagen är att, inom ramarna för nuvarande system och anslagsnivåer, skapa förutsättningar för mer långsiktighet i syfte att förbättra civilsamhällets förutsättningar (Ds 2018:13).

MUCF:s bedömning är att promemorians förslag är bra och att de om de genomförs bidrar till ökad långsiktighet i statlig bidragsgivning. MUCF anser dock, vilket myndigheten tidigare lyft i sitt remissvar, att det finns ett behov av att utreda vidare hur förslaget om tvååriga bemyndiganden¹³ ska hanteras på handläggande myndighet. Detta eftersom fleråriga beslut påverkar storleken på beloppen som kan betalas ut påföljande år.

9.5 Civilsamhället behöver mer stöd i att söka bidrag

Resultaten från studien visar att stöd från olika offentliga aktörer är en viktig inkomstkälla för många ideella föreningar. Samtidigt visar resultaten att många föreningar har ett behov av utökad information och stöd i bidragsprocessen. Av svaren i enkäten framgår att många föreningar upplever att de inte har tillräcklig information och resurser för att kunna söka de bidrag som finns. I synnerhet upplever föreningar att det är svårt att hitta information om olika former av statliga bidrag.

Anknyter till principen om mångfald

MUCF har inom ramen för myndighetens förstärkta kunskapsuppdrag påbörjat ett arbete med att se över statliga myndigheters information till det civila samhället. Under

¹³ Bemyndigande är en juridisk term som används när någon, i det här fallet myndigheter, tilldelas befogenhet att göra något. Innan statliga myndigheter kan utlysa och fatta beslut om bidrag måste riksdag och regering fatta beslut. Myndigheters bemyndiganden ges därefter genom regleringsbrevet.

föregående år har ett antal workshops genomförts med företrädare för civilsamhällesorganisationer för att få kunskap om vilka delar av lagstiftning och offentliga regelverk samt vilka bidrag de anser att det är svårt att förstå. MUCF har också fört dialog kring frågan i myndighetsnätverket för civilsamhällesfrågor och uppmanat övriga myndigheter att se över sin information till det civila samhället. MUCF har även för avsikt att samla information riktad till det civila samhället om olika regelverk och bidragsformer på myndighetens webbplats. Myndigheten konstaterar dock att det krävs resurser för att hålla en sådan informationsportal uppdaterad.

9.6 Föreningssamordnare kan verka för civilsamhället i kommuner

MUCF har tidigare lyft fram den viktiga roll som lokala föreningssamordnare kan fylla för det civila samhället (MUCF 2018b). En föreningssamordnare, eller motsvarande funktion¹⁴, finns idag i flera kommuner. Dessa har olika uppgifter men ofta ingår det att stödja och utveckla det lokala föreningslivet samt stärka relationerna med det civila samhället. En sådan funktion kan exempelvis erbjuda stöd för nystartade föreningar eller hjälpa till med bidragsansökningar. Myndighetens bedömning är att lokala föreningssamordnare kan erbjuda ett stöd som svarar mot de behov av information och stöd i ansökningsprocesser som många föreningar i vår studie uttrycker. Myndigheten ser också att lokala föreningssamordnare skulle kunna erbjuda stöd i dialogen mellan det civila samhället och offentliga företrädare. MUCF avser därför som ett första steg identifiera och sprida ett antal goda exempel på denna typ av arbete inom kommunerna.

Anknyter till

- Principen om dialog
- Principen om mångfald

9.7 Förslag: Ge MUCF i uppdrag att utreda hur nya former av ideellt engagemang påverkar det civila samhället

MUCF har under många år följt utvecklingen av det civila samhällets villkor. De uppföljningar som gjorts, vilken även inkluderar denna studie, omfattar dock enbart den del av det civila samhället som är organiserade i mer formella former.¹⁵ Andra aktörer, såsom nätverk, utrop och andra sammanslutningar av mer informell eller tillfällig karaktär, omfattas däremot inte. Myndigheten bedömer att det finns ett behov av mer kunskap om villkoren för denna del av det civila samhället.

Anknyter till principen om mångfald

MUCF bedömer även att det finns ett behov av mer kunskap om nya former av ideellt arbete. Det civila samhället genomgår en förändringsprocess mot mindre stabilt medlemskap vilket påverkar både organisationers villkor och deras förutsättningar att agera som röstbärare. Denna utveckling yttrar sig bland annat i form av att allt färre människor är medlemmar i organisationer och att allt fler istället väljer att engagera sig ideellt under kortare perioder.

¹⁴ Motsvarande funktion erbjuds också under andra namn, exempelvis föreningsutvecklare eller föreningslots.

¹⁵ Närmare bestämt föreningar som finns i SCB:s företagsregister, dvs. föreningar som under det senaste året varit ekonomiskt aktiva.

MUCF ser att det inom båda dessa områden finns en kunskapslucka och ett behov av att utvecklingen följs upp. Myndigheten föreslår därför att den får i uppdrag att genomföra en sådan utredning. Eftersom området är relativt utforskat och inte faller inom ramen för de uppdrag MUCF redan har är det myndighetens bedömning att det behöver avsättas ytterligare medel för detta uppdrag.

Myndigheten föreslår:

- Ge MUCF i uppdrag och därtill särskilda medel för att utreda hur nya former av ideellt engagemang påverkar det civila samhället och dess villkor

9.8 Förslag: Tillför mer medel att fördela i organisationsbidrag

Resultaten från studien pekar mot att många föreningar upplever att de medel de tilldelas från offentliga aktörer inte är tillräckliga för att fylla de behov de har. Detta framkommer i svaren på de öppna frågorna där en rad föreningar lyfter fram minskade anslag, och i förlängningen minskade bidrag, som ett problem. Mot bakgrund av den information som

i övrigt framkommer om föreningarnas verksamhet och inkomstkällor finns det anledning att anta att många av dessa kommentarer rör kommunala bidrag. Motsvarande problematik återfinns dock även på statlig nivå vilket tidigare har påtalats av organisationer i det civila samhället. I promemorian Långsiktigt stöd till det civila samhället (Ds 2018:13) framgår att organisationer i det civila samhället upplever att det är ett problem att riksdagens anslag till bidrag inte räknas upp i takt med att söktrycket ökar. Detta medför att organisationer får minskade bidrag i takt med att fler organisationer uppfyller kraven för bidrag. Från civilsamhällets sida har det uttryckts önskemål om att anslagen för varje enskilt bidrag justeras utifrån söktrycket samt att anslagen räknas upp enligt index för att kompensera för prisutvecklingen (Ds 2018:13). MUCF delar denna bedömning och föreslår att storlek på anslag till olika former av organisationsbidrag regelbundet räknas upp för att kompensera för prisutvecklingen samt justeras efter söktrycket för respektive bidragsform.

Anknyter till

- Principen om självständighet och oberoende
- Principen om långsiktighet
- Principen om mångfald

Myndigheten föreslår:

- Att anslag till organisationsbidrag regelbundet räknas upp för att kompensera för prisutvecklingen
- Att anslag till organisationsbidrag regelbundet ses över och vid behov ökas om väsentligt fler organisationer söker bidrag

10 Referenser

- Dir. 2018:46. Kommittédirektiv. *En tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden*. Stockholm: Finansdepartementet.
- Ds 2018:13 *Långsiktig stöd till det civila samhället*. Stockholm: Kulturdepartementet.
- Lag (2008:962) om valfrihetssystem, LOV.
- Lag (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU.
- MUCF (2018a). *Idéburet offentligt partnerskap. En kunskapsöversikt*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- MUCF (2018b). *Civilsamhället på landsbygder och i tätort. Villkor och roller för ideella föreningar och samfälligheter 2017*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- Regeringens proposition 2009/10:55. *En politik för det civila samhället*.
- Regeringens proposition 2017/18:158. *Ökade tillståndskrav och särskilda regler för upphandling inom välfärden*.
- Regeringens proposition 2018/19:1. *Budgetpropositionen för 2019*.
- Regeringens skrivelse 2017/18:246. *En politik för engagemang – långsiktighet och oberoende för civilsamhället*.
- SCB (2018a). *Det civila samhället 2016 – satelliträkenskaper*. Örebro: Statistiska centralbyrån.
- SFS 2015:527 *Förordning (2015:527) med instruktion för Upphandlingsmyndigheten*.
- SFS 2018:1425 *Förordning (2018:1425) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*.
- SOU 2016:13. *Palett för ett stärkt civilsamhälle*. Betänkande av Utredningen för ett stärkt civilsamhälle. Stockholm: Wolters Kluwer.
- SOU 2016:78. *Ordning och reda i välfärden*. Betänkande av betänkande av Välfärdsutredningen. Stockholm: Wolters Kluwer.
- SOU 2018:44. *Möjligt, tillåtet och tillgängligt – förslag till enklare och flexibla upphandlingsregler och vissa regler om överprövningsmål*. Betänkande av Utredningen om vissa förenklade upphandlingsregler. Stockholm: Norstedts Juridik.

Upphandlingsmyndigheten & Konkurrensverket (2018). *Statistik om offentlig upphandling 2018*. Stockholm: Upphandlingsmyndigheten & Konkurrensverket.

Elektroniska källor

SCB:s företagsregister (2018b). Sverige. Statistiska centralbyrån (utgivare). Stockholm: Statistiska centralbyrån.

SCB (2018c). Statistikdatabas. [Elektronisk resurs]. Hämtad: 2019-05-08

SCB (2019). Snabba fakta. Sveriges befolkningspyramid. [Elektronisk resurs]. Hämtad: 2019-05-08.

Bilagor

Bilaga 1 – Metod och genomförande

Hur informationen har hämtats in

Undersökningen baseras på enkäter som har skickats till 2 100 slumpmässigt utvalda ideella föreningar i företagsregistret. Enkäterna har kunnat besvaras i pappersform eller på webben. Institutet för kvalitetsindikatorer AB har stått för det praktiska genomförandet på uppdrag av MUCF. Tidsperioden då materialet samlades in var vecka 44 år 2018 till och med vecka 6 år 2019. Av pedagogiska skäl heter vår undersökning Civila samhällets villkor 2018, även om några veckor av föreningarnas svar kan avse 2019.

Hur föreningarna har valts ut

Urvalet gjordes med hjälp av SCB och Företagsregistret och utgår från arbetsställen, det vill säga verksamheter som är kopplade till en specifik adress. En och samma organisation med tillhörande organisationsnummer kan ha flera arbetsställen, men oftast motsvarar ett arbetsställe en organisation. Enbart ekonomiskt aktiva organisationer ingick i urvalet. I SCB:s företagsregister anses en förening verksam (aktivt) om det är moms- eller arbetsgivarregistrerat hos Skatteverket. Därefter ställde vi en fråga om de bedrev någon verksamhet det närmsta året och tog bort de föreningar som svarat nej på frågan. Det var 31 föreningar som uppgav att de inte varit ekonomiskt aktiva under året, och analyserna genomfördes därmed på 1135 ideella föreningar.

Svarsfrekvens

Tabell 1.1 Antal i urval, antal svar och svarsbenägenhet. 2018. Procent

	Urval	Antal svar	Svarsfrekvens
Ideella föreningar	2100	1166	55,6

Presentation av resultat

Alla skillnader som kommenteras i texten är statistiskt signifikanta på 95%-nivån, om inte annat anges. Procentsatser under 3 procent kan innehålla mindre än 30 föreningar. Dessa siffror bör inte tolkas som säkra estimat. För att göra rapporten mer lättillgänglig återges inte alla resultat i den löpande texten. Ett appendix med kompletterande tabeller finns att tillgå på www.mucf.se

Begrepp och definitioner

För att analysera skillnader mellan olika föreningar som är verksamma på lokal nivå utgick vi från fråga 4 i enkäten. I denna ombuds föreningar att ange på vilka nivåer deras organisation är verksam utifrån svarsalternativen:

- Lokal eller kommunal nivå
- Regional nivå eller länsnivå
- Nationell nivå
- Internationell nivå
- Annat (med möjlighet till fritextsvar)

Med utgångspunkt i denna fråga skapades två kategorier av föreningar som har verksamhet på lokal nivå som vi jämför med varandra: de som enbart har verksamhet på lokal nivå, och de som även har verksamhet på nationell och/eller internationell nivå. Föreningar som inte har någon verksamhet på lokal nivå analyseras alltså inte vid dessa jämförelser. De ingår dock i alla andra analyser.

Bilaga 2 – Arbete med referensgrupp

Organisationer som under 2018 ingick i Partsgemensamt forum bjöds in att delta i en referensgrupp till den här studien. I Partsgemensamt forum träffas representanter från regeringen och civilsamhället regelbundet för att diskutera hur förutsättningarna för det civila samhällets organisationer kan förbättras. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor sammankallade och administrerade forumet fram tills 2018 då NOD tog över. Av deltagarna i Partsgemensamt forum tackade flera organisationer ja.

Referensgruppen bjöds in till två möten. På det första mötet som ägde rum under hösten 2018 diskuterades undersökningens upplägg inför att enkäten skulle skickas ut. En stor del av diskussionen handlade om frågornas innehåll och utformning. Inför det andra mötet som ägde rum under våren 2019 fick gruppen ta del av preliminära resultat av undersökningen. På mötet diskuterades även hur analysen kunde fördjupas samt konsekvenserna av den indelning av syfte och inriktning, storlek samt verksamhet som valts. Inför publiceringen av rapporten fick referensgruppen möjlighet att läsa de delar av texten som anknöt till dessa diskussioner.

Nedanstående organisationer deltog i referensgruppen

Organisationerna har själva formulerat texterna.

Civilsamhällets organisationer i samverkan (CIVOS) är en ideell förening som organiserar det civila samhällets organisationer med uppgift att främja medlemmars gemensamma intressen. Organisationen är partipolitisk obunden. Organisationen har 13 nationella paraply- eller riksorganisationer som medlemmar, och är genom det en bred paraplyorganisation som företräder det civila samhället i Sverige.

Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII) är en branschförening som arbetar för tryggt givande. FRII har drygt 160 medlemmar som representerar en bredd av ideella organisationer med olika ändamål, av olika storlek och på olika platser i Sverige. FRII arbetar med kvalitet och styrning, utbildning och påverkan i frågor som har betydelse för givande och insamling.

Kvinnoorganisationernas Samarbetsråd i Alkohol- och Narkotikafrågor (KSAN) är de svenska kvinnoorganisationernas samarbetsorgan för frågor som berör alkohol, narkotika och beroendeframkallande läkemedel. Organisationen arbetar främst med förebyggande verksamhet. Målgrupperna utgörs av flickor och kvinnor i alla åldrar.

Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU), är en intresse- och samarbetsorganisation som samlar 86 nationella ungdomsorganisationer. Organisationen

uppgift är att stärka ungas demokratiska organisering med mänskliga rättigheter som utgångspunkt.

Mattecentrum är en organisation som verkar för att varje elev erbjuds gratis matematikstöd där tillgänglighet och individ är i fokus. Målet är att lyfta matematikens möjligheter i samhället och samtidigt motivera och inspirera till kunskap på ett lustfyllt sätt. Arbetet drivs främst av volontärer, både i direktmöte med eleverna och via pluggforum på nätet.

Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS) är en ideell förening som är partipolitiskt och religiöst obunden. SIOS består av frivilliga sammanslutningar av erkända och icke erkända minoriteter som i samarbete med alla demokratiska krafter i Sverige vill verka för ett mångkulturellt samhälle med uppgift att driva språk-, kultur-, utbildnings- och andra minoritetspolitiska frågor som är gemensamma för medlemmarna.

Bilaga 3 – Brev och enkät

Förutsättningar och villkor för ideella organisationer

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ansvarar för att ta fram kunskap om det civila samhället i Sverige. Vi genomför varje år en undersökning för att ta reda på hur organisationer i det civila samhället ser på sina förutsättningar. I år är er organisation en av de ungefär 2000 som blivit slumpmässigt utvalda att delta.

Alla svar är viktiga och kan på sikt bidra till förbättrade villkor för er organisation!

Resultaten kommer att redovisas i en rapport till regeringen i maj 2019 och kan i slutänden bidra till politiska beslut som förbättrar villkoren för aktörer i det civila samhället. Det är givetvis frivilligt att delta i undersökningen, men era svar är mycket värdefulla och viktiga för att resultaten ska bli tillförlitliga. Ni kan hitta rapporter som tagits fram utifrån tidigare års undersökningar på vår hemsida:

www.mucf.se/publikationer/kategori/politiken-det-civila-samhallet.

Enkäten är riktad till den organisation som står på adressetiketten

Om er organisation är en lokalavdelning som ingår i en större samlingsorganisation, ber vi er att svara på frågorna utifrån de förutsättningar som gäller för er lokalavdelning. Om du som fått enkäten i din hand har svårt att svara kan du ge enkäten till någon annan person i er organisation med god kunskap om er organisation. Frågorna avser er verksamhet under de senaste tolv månaderna, det vill säga främst 2018. Om er organisation inte varit aktiv under året, ber vi er ändå besvara de första två frågorna eller kontakta Ifk (se nedan). Det kan hända att några frågor inte upplevs relevanta för er. Vi ber dig att ändå svara så gott det går.

Dina uppgifter behandlas anonymt

Resultaten av enkäten kommer att presenteras i övergripande tabeller, där ingen kan se hur just din organisation har svarat. Läs mer på nästa sida om hur dina svar hanteras

Så här svarar du på internet: www.indikator.org/mucf och ange koden:

Du kan även fylla i pappersenkäten som skickats med. Använd då det bifogade portofria svarskuvertet.

Stort tack för er medverkan!

Ulrika Hektor
Chef vid Avdelningen för utredning, MUCF

Anonymitet och hantering av enkätmaterial

Urvalet har hanterats av Statistiska centralbyrån (SCB) och är hämtat ur företagsregistret. Institutet för kvalitetsindikatorer använder ett unikt löpnummer för att registrera svar och genomföra påminnelser. När MUCF tar emot materialet är löpnumret borttaget, och därmed finns ingen koppling kvar till den enskilda organisationen. Genom att skicka in enkätsvaret godkänner ni behandlingen av uppgifterna. Resultatet redovisas i form av övergripande tabeller och diagram. Ingen kommer att veta hur just er organisation har svarat. Uppgifterna kan eventuellt också komma att användas av forskare och andra myndigheter. Då enbart för statistik- och forskningsändamål. Sådan verksamhet omfattas av statistiksekretess (enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)).

Undersökningen genomförs av Institutet för kvalitetsindikatorer (Indikator) på uppdrag av MUCF.

Om ni har praktiska frågor kring undersökningen, eller inte vill delta, vänligen kontakta Indikator på tel. 031-730 31 20 eller e-post info@indikator.org

För frågor gällande enkätens innehåll eller syfte, vänligen kontakta Marit Gisselmann på MUCF på tel. 08- 556 219 50 eller e-post marit.gisselmann@mucf.se

Förutsättningar och villkor för ideella organisationer 2018

Bakgrundsfrågor

1. Du som svarar på enkäten: Vilken är din position inom organisationen?

- Ordförande, vice ordförande eller motsvarande
 Medlem av styrelse
 Anställd i organisationen
 Annan position:

2. Bedrev er organisation någon verksamhet under 2018?

- Ja Nej → *Gå till fråga 19*

3. Hur många medlemmar har er organisation?

	Inga	1-50	51-100	101-500	500+
Enskilda personer	☐	☐	☐	☐	☐
Organisationer	☐	☐	☐	☐	☐

4. På vilken nivå är er organisation verksam?

Flera alternativ får markeras

- Lokal eller kommunal nivå Nationell nivå
 Regional nivå eller länsnivå Internationell nivå
 Annat, nämligen:

5. I vilken utsträckning skulle du säga att er organisations medlemmar består av följande grupper?

Markera med ett kryss för varje rad

	I mycket liten utsträckning	I ganska liten utsträckning	I ganska stor utsträckning	I mycket stor utsträckning	Vet ej
Barn/ unga vuxna	☐	☐	☐	☐	☐
Kvinnor	☐	☐	☐	☐	☐
Män	☐	☐	☐	☐	☐
Personer med funktionsnedsättning	☐	☐	☐	☐	☐
Asylsökande och nyanlända	☐	☐	☐	☐	☐
Personer med utländsk bakgrund	☐	☐	☐	☐	☐

Inriktning och syften med verksamheten

6. Vilken huvudsaklig inriktning har er organisation?

Markera med ett kryss

- Kultur (till exempel konst, teater)
- Idrott
- Fritidsintresse eller hobby (förutom idrott eller kultur)
- Intresseorganisation för en viss grupp i samhället
- Opinionsbildning och politik
- Sociala insatser (till exempel service och stödverksamhet)
- Utbildning, Studier
- Religion
- Annat:

7. Hur viktiga är följande syften för er organisations verksamhet?

Markera med ett kryss för varje rad

	Inte alls viktigt	Inte särskilt viktigt	Ganska viktigt	Mycket viktigt
Främja sociala relationer mellan människor	☐	☐	☐	☐
Fungera som mötesplats där människor träffas för att umgås eller för gemensamma aktiviteter	☐	☐	☐	☐
Bedriva en verksamhet som tar ett socialt ansvar	☐	☐	☐	☐
Ge service eller utföra välfärdstjänster	☐	☐	☐	☐
Främja människors organisering i föreningar	☐	☐	☐	☐
Underlätta för människor att göra frivilliga/ideella arbetsinsatser för att hjälpa andra människor	☐	☐	☐	☐
Stärka människors demokratiska värderingar och förmågor	☐	☐	☐	☐
Ge våra medlemmar praktisk kunskap i hur demokrati fungerar	☐	☐	☐	☐
Förbättra livsvillkoren för våra medlemmar	☐	☐	☐	☐
Förbättra livsvillkoren för en viss grupp människor i befolkningen (utöver medlemmar)	☐	☐	☐	☐
Arbeta för en viss grupps rättigheter	☐	☐	☐	☐
Verka för jämställdhet mellan kvinnor och män i samhället	☐	☐	☐	☐
Främja en viss livsstil eller identitet	☐	☐	☐	☐
Förbättra miljön	☐	☐	☐	☐
Främja människors hälsa	☐	☐	☐	☐
Påverka människors åsikter eller beteende i någon riktning	☐	☐	☐	☐
Påverka politisk debatt och beslutsfattande	☐	☐	☐	☐

Ekonomiska förutsättningar

8. Hur viktiga är följande inkomstkällor för er verksamhet?

Markera med ett kryss för varje rad

	Mycket viktiga	Ganska viktiga	Inte alls viktiga	Detta är inte en inkomstkälla för oss	Vet ej
Medlemsavgifter	☐	☐	☐	☐	☐
Intäkt från egen försäljning av varor eller tjänster (tex. lotterier, deltagaravgifter eller uthyrning av lokaler)	☐	☐	☐	☐	☐
Avkastning på eget kapital/finansiella intäkter	☐	☐	☐	☐	☐
Överföringar från huvud- eller paraplyorganisation	☐	☐	☐	☐	☐
Bidrag för <i>organisationens ordinarie verksamhet</i> från kommun, stat eller region/landsting (t.ex. organisations-, verksamhetsbidrag eller aktivitetsstöd)	☐	☐	☐	☐	☐
Bidrag för att <i>driva särskilda projekt</i> från kommun, stat eller region/landsting	☐	☐	☐	☐	☐
Bidrag för lokal eller anläggning	☐	☐	☐	☐	☐
Bidrag från någon av EU:s fonder eller annat EU-organ	☐	☐	☐	☐	☐
Ersättning för att bedriva offentligt upphandlad verksamhet (inklusive aktiviteter inom ramen för LOV, lagen om valfrihetssystem)	☐	☐	☐	☐	☐
Ersättning för utförande av <i>uppdrag som inte upphandlats</i> åt kommun, stat eller region/landsting (t.ex. uppdragsersättning)	☐	☐	☐	☐	☐
Bidrag från icke-statliga fonder eller stiftelser	☐	☐	☐	☐	☐
Gåvor från enskilda personer (donationer/insamling)	☐	☐	☐	☐	☐
Inkomst från finansiärer utomlands (enskilda individer eller organisationer)	☐	☐	☐	☐	☐
Sponsring eller gåvor från företag	☐	☐	☐	☐	☐

Annat:

9. Hur stor andel av er organisations årliga intäkter kommer från stat, region eller kommun?*Markera med ett kryss för varje rad*

	Ingen del alls	En mindre del	Ungefär hälften	En övervägande del	Utgör vår enda inkomstkälla
Staten (t.ex. nationella myndigheter, Länsstyrelsen)	☐	☐	☐	☐	☐
Region (t.ex. regioner, kommunförbund, landsting)	☐	☐	☐	☐	☐
Kommun (t.ex. kommunal förvaltning eller nämnd)	☐	☐	☐	☐	☐

10. Hur stor andel av de ekonomiska medel ni får från stat, region eller kommun kan endast användas till särskilda projekt eller ändamål?*Markera med ett kryss för varje rad*

	Ingen del alls	En mindre del	Ungefär hälften	En övervägande del	Utgör vår enda inkomstkälla
Staten (t.ex. nationella myndigheter, Länsstyrelsen)	☐	☐	☐	☐	☐
Region (t.ex. regioner, kommunförbund, landsting)	☐	☐	☐	☐	☐
Kommun (t.ex. kommunal förvaltning eller nämnd)	☐	☐	☐	☐	☐

11. Organisationer kan arbeta på uppdrag av stat, region eller kommun genom att få ersättning för utförandet av tjänster, mindre eller större.**Hur stor del av verksamheten i er organisation bedrivs på uppdrag av stat, region eller kommun?***Markera med ett kryss för varje rad*

	Ingen del alls	En mindre del	Ungefär hälften	En övervägande del	All verksamhet
Staten (t.ex. nationella myndigheter, Länsstyrelsen)	☐	☐	☐	☐	☐
Region (t.ex. regioner, kommunförbund, landsting)	☐	☐	☐	☐	☐
Kommun (t.ex. kommunal förvaltning eller nämnd)	☐	☐	☐	☐	☐

12. Hur upplever ni organisationens förutsättningar i följande avseenden?

Markera med ett kryss för varje rad

	Stämmer mycket dåligt	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Vet ej
Vi har under det senaste året haft ekonomiska förutsättningar att bedriva vår kärnverksamhet	☐	☐	☐	☐	☐
Vi tror oss ha goda möjligheter att <i>bedriva</i> vår kärnverksamhet även de närmast kommande åren	☐	☐	☐	☐	☐
Vi tror oss ha goda möjligheter att <i>utveckla</i> vår verksamhet de närmast kommande åren	☐	☐	☐	☐	☐
Det offentliga krav på insyn i vår verksamhet är problematiskt av integritetsskäl	☐	☐	☐	☐	☐

13. Hur upplever ni organisationens förutsättningar för finansiering av verksamheten?

Markera med ett kryss för varje rad

	Stämmer mycket dåligt	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Vet ej
Det är lätt att hitta information om <i>statliga</i> bidrag som finns att söka	☐	☐	☐	☐	☐
Det är lätt att hitta information om <i>kommunala</i> bidrag som finns att söka	☐	☐	☐	☐	☐
Vår organisation har tillräckliga resurser för att söka bidrag	☐	☐	☐	☐	☐
Bidragssystemets nuvarande utformning gör det svårt för oss att ha en långsiktig planering	☐	☐	☐	☐	☐
Det finns goda möjligheter för vår organisation att konkurrera i upphandling av tjänster	☐	☐	☐	☐	☐

Kontakt och dialog med offentliga aktörer

14. Vilka former av kontakt har er organisation haft med offentliga företrädare (politiker eller tjänsteperson) under de senaste 12 månaderna?

Flera alternativ får markeras

	Kommunal nivå	Regional nivå	Statlig nivå	Inte aktuellt
Kontakt med handläggare i samband med bidragsansökan	☐	☐	☐	☐
Uppvaktning (möte som vår organisation tagit initiativ till)	☐	☐	☐	☐
Tjänsteperson eller politiker har tagit kontakt med oss för att rådgöra i en särskild fråga	☐	☐	☐	☐
Deltagande i råd, samverkansorgan, referensgrupp eller liknande	☐	☐	☐	☐
Dialog kring gemensamt projekt eller uppdragsverksamhet	☐	☐	☐	☐
Svarat på remiss eller på annat sätt bidragit till statlig utredning			☐	☐

15. Hur upplever er organisation dialogen med offentliga företrädare?

Markera med ett kryss för varje rad

	Stämmer mycket dåligt	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	Inte aktuellt
De företrädare vi har kontakt med bidrar till ett bra samarbetsklimat	☐	☐	☐	☐	☐
De företrädare vi har kontakt med lyssnar på oss	☐	☐	☐	☐	☐
Våra synpunkter har betydelse för de beslut som fattas	☐	☐	☐	☐	☐
Det är lätt att komma i kontakt med ansvariga politiker	☐	☐	☐	☐	☐
Det är lätt att komma i kontakt med ansvariga tjänstepersoner	☐	☐	☐	☐	☐
De företrädare vi möter har förståelse för vår organisations villkor och förutsättningar	☐	☐	☐	☐	☐
Vår möjlighet till insyn i politiska beslutsprocesser som rör vår verksamhet är god	☐	☐	☐	☐	☐

16. Vilka hinder eller möjligheter ser ni för en god dialog med företrädare för det offentliga?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. Upplever er organisation att offentlig finansiering har begränsat er självständighet eller oberoende (tex. att fritt uttrycka åsikter eller framföra kritik)?

- Inte alls
- I ganska liten utsträckning
- I viss utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I mycket stor utsträckning
- Vi är inte finansierade av offentliga medel

18. Upplever er organisation att förväntningar från bidragsgivare eller andra offentliga aktörer har påverkat er verksamhet ofördelaktigt på något sätt? Om så är fallet, beskriv detta på raderna nedan.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Avslutning

19. Om du med egna ord vill beskriva eller kommentera något i enkäten, gör gärna det här.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Får vi kontakta er?

Vi som analyserar enkätsvaren ser inte hur en enskild organisation svarat om ni inte ger oss lov att bryta anonymiteten. Därför undrar vi om ni vill ge oss möjlighet att eventuellt kontakta er för ett fördjupande samtal. Om någon i er organisation kan tänka sig att göra detta ber vi dig att lämna kontaktuppgifter nedan (telefonnummer eller e-postadress). Genom att lämna kontaktuppgifter ger ni oss tillåtelse att bryta anonymiteten.

Telefonnummer eller
e-postadress:

Stort tack för att du svarade på enkäten!

Hos oss växer kunskap fram

På Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är ungas villkor och civilsamhällets förutsättningar i fokus. Här växer kunskap fram som beslutsfattare använder när de prioriterar insatser för unga och för civilsamhället. Vi sprider kunskapen i mötet med människor, på såväl nationell som europeisk nivå. Vi fördelar också statsbidrag som ger små och stora organisationer möjlighet att finnas, växa och utvecklas. Internationella bidrag ger unga möjlighet att arbeta som volontär, studera eller praktisera i ett annat europeiskt land.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor

www.mucf.se
Facebook: @ungciv
Twitter: @ungciv
E-post: info@mucf.se

Maj 2019

Grafisk form: MUCF
Foto: Anton Thorstensson, Mostphotos
Tryck: Elanders Sverige AB
ISBN: 978-91-89027-02-2